Бүхы оронуудай пролетаринар, нэгэдэгты! *44-дэхи жэлээ гараха.*

БУРЯАД ҮНЭН

КПСС-эй Буряадай обкомой, Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй, Министрнүүдэй Соведэй орган

№ 276 (11262) | 1966 оной ноябриин 23, среда | Сэн 2 мүнгэн

ҺААЛИИН ФЕРМЭДЭ— ҮДЭР БҮРИИН АНХАРАЛ

Жэлэй дүрбэн сагта нэгэшье үдэр таһалдангүйгөөр һаалиин фермэ бүхэнһөө һүн орожол орожол байдаг. Тиимэл хадань тэрэниие сагаан эдеэнэй шэргэдэггүй булаг гэжэ арад зон дэмы нэрлээгүй бшуу. Үнэхөөр энэмнай колхоз, совхозуудай олзо доход оруулха ажалын шухала һалбари мүн.

Теэд сагаан эдеэнэй энэ урасхал хаа хаанагүй жэгдэ һайн байдаггүй. Нэгэ зарим аймагуудай, ажахынуудай, фермэ болон һаалишадай үнеэдэйнгээ һү шэмэ жэлһээ жэл бүри дээшэлүүлжэ, тэрэниие гүрэндэ худалдаха түсэб, уялгануудаа амжалтатайгаар бэелүүлжэ байхада, нүгөөдэ заримашуул түрүүшүүлтэй нэгэ адли гү, али бүришье һайн байдалтай байгаад энэ талаар гээгдэжэ ябадаг, һү һаалина балай ехэ болгодоггүй.

Жэшээ болгон, Кабанскын, Улаан-Үдын аймагуудай ажахынуудай байдалые хаража үзэе. Хэнэйшье мэдэхээр Кабанскын аймагай совхозууд нүгөөдүүлдээ орходоо үнеэдээ зунай сагта адуулха бэлшээреэр муу, сабшалангаар бага гээшэ. Тиигэбэшье һү һааляараа Кабанскынхид холо булюу байна. Энэ аймагай ажахынууд бүхыдөө гүрэндэ һү тушааха жэлэйнгээ түсэб бүри ноябриин эхеэр дүүргэжэ шадаа. Мүнөө эдэнэр Агууехэ Октябриин 50 жэлэй ойн хүндэлэлдэ жэлэй дүүрэтэр түсэбһөө гадуур адагынь 8 мянган центнер һү бэлэдхэлэй пунктда оруулха зорилго урдаа табинхай.

Улаан-Үдын аймагай ажахынууд сабшалан, бэлшээреэр булюу байһан, городой предприятинуудһаа бардаа зөөжэ, үнеэдтээ уулгаха эхэ аргатай байбашье, кабанскынхидһаа холо гээгдэжэ ябана. Үнеэн бүриһөөшье гүрэндэ худалдаһан һүень абажа үзэхэдэ, гурбан зуун килограммаар бага байха юм. Эдэнэр гүрэндэ һү худалдаха түсэбөө холо дүүргээдүй байһаар.

Яахадаа имэ ехэ илгаа гаранаб? Кабанскын аймагай болон ажахынуудай хүтэлбэрилэгшэд, мэргэжэлтэд үнеэдэй һү шэмэ дээшэлүүлхэ асуудалда саг үргэлжэ анхардаг, һаалишадай ажалай үрэ дүнгүүдые харгалзажа, тэдэнэрэй дунда социалис мүрысөө эмхидхэжэ шадана. Зундаа, намартаа, үбэлэй эхеэр үнеэдээ хожороохогүй гэжэ оролдоно, тэдэнэртээ шэмэтэй һайн тэжээл үгэнэ ха юм. Үүнэй зуураа нэгэшье үнеэ һубайруулхагүй, һаалиин фермэ бүхэндэ тугаллаһан үнеэдые саг соонь искусственна аргаар үрэжүүлхэ гэжэ тэмсэнэ.

Эндэхи ажахынуудай хүтэлбэрилэгшэд һаалиин гүүртэ бүриин, һаалишан бүхэнэй ажалай дүнгүүдые үдэртөө, табан хоногто гаргажа, түрүүшүүлые урмашуулдаг, гээгдэгшэдтэ туһалдаг, тэдэндэ ханга эрилтэ табидаг гуримтай.

Зүгөөр Улаан--Үдын аймагай «Коммунизм», «Улаан Оронго» колхозуудай хүтэлбэрилэгшэдһөө хэн һаалишан үсэгэлдэр хэды литр һү һаагааб, нёдондо энэ үдэр хэдые тушаагаа һэм гэжэ асуухатнай тэрэ дороо хэлэжэ үгэхэгүй, тэрэниие тоо бүридхэгшэдэй документнүүд соогуур бэдэржэ орохол. Гансахан энэ баримта юу харуулнаб гэхэдэ, ажахын хүтэлбэрилэгшэд һаалиин гүүртэнүүдэй байдалые һайса мэдэнэгүй, һаалишадтай саг үргэлжэ уулзажа хөөрэлдэдэггүй байһыень гэршэлжэ үгэнэ бшуу.

Республикын олонхи аймагуудай ажахынуудта намарай һүүл һаранuудта үнеэдэй һү шэмэ нилээд хожорһон, мүнөөшье хүрэтэр һаалиин гүүртэнүүдтэ бии байгаа дутагдалнууд усадхагданагүй ха юм. Улаан-Үдын, Сэлэнгын, Түнхэнэй, Загарайн, Яруунын аймагуудай олонхи ажахынуудта һолоомо гидролизно аргаар буйлуулха хүдэлмэри орхигдожо, һолоомо миил ууралаар дэбтээжэ, малдаа үгэдэггүй болонхой. Тэжээлэй хубаарилга дүүргээгүй гэжэ шалтаг урдаа барижа, октябрь, ноябрь һаранuудта малаа мууса эдеэлүүлжэ, нилээд һүнэй һүеэ алдаһан байха юм.

Имагтал энэ шалтагаан дээрэһээ Хяагтын совхоз гээгдэжэ ябана. Ноябриин хорёодоор Хяагтын аймаг бүхыдөө гүрэндэ һү худалдаха түсэбөө дүүргээд, шэнэ жэл гаратар үшөө долоо мянган центнер һү бэлэдхэлэй пунктда оруулха гэжэ шиидэнхэй. Теэд эндэхи Хяагтын совхоз түсэбөө дүүргэхэ үды. Юун болоноб гэхэдэ, совхозой хүтэлбэрилэгшэд, мэргэжэлтэд, тэндэхи партийна организаци һаалиин гүүртэнүүдтэ эмхидхэлэй хүдэлмэри ябуулаагүй, бии байгаа тэжээлээ зүбөөр хэрэглэжэ шадаагүй байшоо. Имэрхүү баримтанууд үшөөл олон ажахынуудта үзэгдэнэ.

Хүдөө ажахын шухала продукци — һү һааха, гүрэндэ худалдаха хэрэгтэ ушарһан дутагдалнуудые түргэнөөр усадхаха, һаалиин гүүртэ бүхэнэй байдалые нарин хиналтада абажа, һаалишадай дунда эмхидхэлэй, политическэ хүдэлмэри оролдосотойгоор ябуулжа, һү һаали али болохоор дээшэлүүлхэ гээшэ мүнөөдэрэй дайшалхы зорилго мүн. Юуб гэхэдэ, түсэбтэ табан жэлэй түрүүшын жэлэй түгэсэтэр оройдоо һараһаа заа үлүүхэн саг үлэбэ. Энэ үедэ гүүртэ, фермэ бүхэн, колхоз, совхоз бүхэн гүрэндэ һү худалдаха түсэб уялгануудаа амжалтатайгаар бэелүүлжэ, түсэбһөө гадуур ехэ һү бэлэдхэлэй пунктда оруулаал һаа, түрэл Совет засагай табин жэлэй ойн хүндэлэлдэ дэлгэрһэн мүрысөөндэ илалта туйлахань дамжаггүй.

Үнеэдэй һү шэмэ дээшэлүүлхын тула хэхэ эрилтэ табигдаанаб? Нэн түрүүн һаалиин гүүртэ бүхэндэ үнеэдые һайнаар эдеэлүүлхэ, тэжээлыень буйлуулжа үгэхэ. Энэ хүдэлмэриин түлөө колхоз, совхозуудай зоотехнигүүд онсо харюусалгатай. Тэдэнэр үнеэдэй һү шэмэ, бэеын шэгнүүр харалсажа, зүб рацион зохёохо, тэрэнээ нариннаар баримталха ушартай.

Һүнэй гараса ехэнхидээ һаалишадай мэргэжэл шадабариһаа, оролдолгоһоо болохо байһаниинь элитэ. Тиимэһээ һаалишадаар ажалша бэрхэ хүнүүдые табиха, тэдэнэрэй эрилтэнүүдтэ анхаралтайгаар хандаха ушартай. Һаалишадай дунда социалис мүрысөө үргэнөөр дэлгэрүүлхэ, түрүү һаалишадай дүй дүршэл бүгэдын шадабари болохын түлөө аймагуудай партийна, советскэ, хүдөө ажахын органууд, колхоз, совхозуудай хүтэлбэрилэгшэд, тэндэхи партийна организацинууд ехэхэн оролдолго гаргаха уялгатай.

Республикын колхоз, совхозуудта трактор …абарилгын ябаса тухай

([1966] оной ноябриин 20-ной мэдээн)

(түсэбэй дүүргэлтэ процентээр)

Аймагууд	Дүрбэдэхи кварталай түсэбэй дүүргэлтэ
Баргажанай	31
Бэшүүрэй	40
Зэдын	16
Яруунын	24
Загарайн	33
Захаминай	23
Кабанскын	16
Хяагтын	14
Мухар-Шэбэрэй	50
Сэлэнгын	33
Түнхэнэй	22
Улаан-Үдын	23
Хориин	36

АГУУЕХЭ ОКТЯБРИИН 50 *жэлэй хүндэлэлдэ*

ЯРУУНЫН ЗАГАҺАШАДАЙ АМЖАЛТА

Сэлгеэ Яруунын нуурнуудай мүльһэн дороһоо губшуур таталга түлэг дундаа. Ноябрь һарын түсэбөөр 850 центнер загаһан баригдаха ёһотой һаа, 1150 центнер баригдаад байна. Эндэ ажаллажа байһан загаһашадай бригаданууд дүн хамта 4500 центнер загаһа тушаажа, жэлэйнгээ түсэб болзорһоонь холо уридлан дүүргэбэ.

Ш. ЧИМИТДОРЖИЕВ.

Нарһата.

Һүүлэй хэдэн жэлэй туршада Анаагай совхозой эрхим хонишон Ойдоп Тапхаевич Тагаровай отарынхид зуун хонин бүрнһөө зуу гаран хурьга түлжүүлнэ. Дүршэл ехэтэй энэ хонишон хээлитэй хонидоо һайнаар адуулдаг, оролдосотойгоор эдеэлүүлдэг, харууһалдаг юм. Суута хонишон энэ жэлдэ Ленинэй орденоор шагнагдаа.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: хонишон О. ТАГАРОВ.

Хори. А. БОРИСОВАЙ фото.

ГҮРЭНЭЙ ХЭРЭГЭЭР АЯНШАЛГА ДҮҮРЭБЭ

СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ Н. В. Подгорный Австриин Республикын Федеральна Президент Ф. Ионасай уряалаар, гүрэнэй хэрэгээр Австрида аяншалжа ошоод байһанаа ноябриин 21-дэ Москвагаа бусажа ерэбэ.

(ТАСС).

АЯНШАЛГАНЬ ТАҺАЛДУУЛАГДАА

«Правдын» шэнжэлэгшэ В. В. Маевский түрүүтэй совет-хитад хани барисаанай бүлгэмэй делегаци Пекинһээ ноябриин 19-дэ Москвагаа бусажа ерээ. Энэ делегацида Советскэ Союзай Герой И. П. Кожар, Волгоград хотын ажалшадай депутадуудай Соведэй депутат З. Ф. Дубровина, коммунис ажалай ударник, Москвагай часай нэгэдэхи заводой слесарь В. Н. Антонов, А. М. Горькиин нэрэмжэтэ дэлхэйн литературын институдай профессор А. И. Овчаренко болон бусад ороһон байна.

Тус делегаци хоёр ороной хани барисаанай бүлгэмүүдэй хоорондын харилсаа холбооной түсэбэй ёһоор Агууехэ Октябриин социалис революциин 49 жэлэй ойдо зорюулагдаһан хэмжээ ябуулганuудта хабаадахын тула КНР ошоһон юм. Делегациин гэшүүд КНР-тэ байха үедөө Хитадай олониитын түлөөлэгшэдтэй уулзаха, оронойнь байдалтай танилсаха, Хитадай ажалшадта Советскэ Союз тухай хөөрэхэ ёһотой байгаа. Энэ аяншалга хоёр ороной хани барисаанай бүлгэмүүдэй хоорондын харилсаа холбооe хүгжөөлгэдэ, Советскэ Союзай ба КНР-эй арадуудай хоорондын хани барисаае бэхижүүлгэдэ туһалха зорилготой байһан.

Гэхэ зуура, энэ делегаци программаяа хүсэд дүүргэхэ арга боломжоһоо хаһагдаад, аяншалгаяа таһалжа, хараалагдаһан болзорһоо урид Эхэ орондоо бусаха баатай болоо. Хитадай талынхид зошодые угтадаг ёһо гурим дабажа, харилсаа холбооной түсэб ба харилсан хандалгын гол ёһо эбдэжэ, делегациин хүдэлмэридэ һаад тойбо татаһан, делегациин ошолгые Совет орондо харша хардалга гүрдэлгэ хэхын тула хэрэглэһэн байна.

Внуковска аэродром дээрэ совет-хитад хани барисаанай болон хилын саанахи оронуудай соёлой холбоо хэдэг совет бүлгэмүүдэй хүтэлбэрилэгшэд, правлениин гэшүүд, бүлгэмэй эдэбхитэд, совет олониитын түлөөлэгшэд делегацие угтаба. Угтахаяа ерэгшэд делегациин гэшүүдтэ баглаа сэсэгүүдые барюулаа.

(ТАСС).

М. И. Калининай дурасхаалда

МОСКВА. (ТАСС-ай корр.). Түрэһөөрнь 91 жэлэй ойдо зорюулагдажа, М. И. Калининай нэрэмжэтэ музейн эрдэмтэдэй соведэй үргэн заседани болобо.

Экономикын эрдэмэй кандидат, 1919 онһоо КПСС-эй гэшүүн К. Д. Егоров «М. И. Калинин коммунизмын материально-техническэ үндэһэ һуури болохо электрификаци тухай» гэһэн научна мэдээсэл хэбэ.

Заседаниин түгэсхэлдэ «Бүхэсоюзна староста» гэһэн документальна кинофильм харуулагдаа.

ҺАЙН ҺАЙХАН ЁҺО ЗАНШАЛАЙ ТҮЛӨӨ

(Шэнэ ёһо заншал тухай асуудал хэлсэхэ конференциһээ)

Улаан-Үдэ. КПСС-эй Буряадай обкомой партийно-гэгээрэлэй байшангай ехэ зал. Үсэгэлдэр эндэ республикымнай эрдэмтэд, партийна болон советскэ хүдэлмэрилэгшэд, ниитын түлөөлэгшэд олоороо сугларба. Тэдэнэр Москвагай, Новосибирскын, Казахска ССР-эй, Тувын АССР-эй болон үргэн дэлгэр Эхэ оронойнгоо бусад республиканuудһаа, областьнуудһаа ерэһэн эрдэмтэдые — хүндэтэ айлшадаа баяр баясхалантайгаар угтанад.

Сибириин арад зоной шэнэ ёһо заншал тухай асуудал хэлсэхэ научно-практическа конференциие СССР-эй Науканuудай академиин Сибириин таһагай Буряадай филиалай ниитын науканuудай Буряадай институдай директор нүхэр Д. Д. Лубсанов нэрьемэ альга ташалган доро нээнэ.

Конференци дээрэ түрүүшын үгэ КПСС-эй Буряадай обкомой секретарь нүхэр Д. Р. Раднаевта үгтэнэ. Нүхэр Д. Р. Раднаев өөрынгөө элидхэлые «Ажалшадые коммунис үзэл бодолтойгоор хүмүүжүүлгэдэ түрүү ёһо заншалай үүргэ тухай» гэһэн темэдэ зорюулба.

— Буряад орон мүнөө эрдэмтэдые, мэргэжэлтэдые һургаха талаар Баруун Германиие, Франциие, Италиие холо хойноо гээн гараа, — гэжэ элидхэлшэ тэмдэглэнэ. — Урдань эрдэм һургуулигүй байһан буряадуудай культура, искусство болон ажахы алишье талаараа хүгжэнэ. Жэшээлхэдэ, удхаараа социалис, маяг түхэлөөрөө национальна искусство бүхэсоюзна ендэртэ гараһаар үнинэй. Буряад республикын хүдэлмэришэн ангиин бүтээһэн зүйлнүүд мүнөө 34 хари гүрэндэ эльгээгдэнэ.

— Шэнэ ёһо заншал бии болгохо талаар хэгдэжэ байһан хүдэлмэриин дүршэлые согсолхо саг ерээ,— гэжэ элидхэлшэ тэмдэглэнэ. — Энэ үүргые тус конференцидэ хабаадагшад дүүргэхэ аабза гэжэ найданабди.

Ендэр дээрэ СССР-эй Науканuудай академиин гэшүүн-корреспондент, СССР-эй Науканuудай академиин Сибириин таһагай түүхэ, хэлэн ба философиин институдай директор А. П. Окладников гарана.

Буряад ороной һайн дураараа Росситай нэгэдэһэн тухай хэлэхэ зуураа, элидхэлшэ иигэжэ хэлэнэ:

— Энэ нэгэдэл буряад арад зондо (мүн Сибириин бүхы бага яһатанда) сэгнэшэгүй ехэ удхатай. Буряадууд ород арадһаа ажахын, культурын талаар олон юумэ халан абаа, мүн ородууд буряадуудһаашье олые мэдэжэ абадаг болоһон түүхэтэй. Иигэжэ хоёр арадай культура хүгжэнэ.

Нүхэр А. П. Окладников капиталис гүрэндэ, түбхын түрүүн США-да, бага яһатанай культурые үгы хэн, резервацинуудые бии болгохо хэрэгые буруушаана.

Удаань ендэртэ РСФСР-эй Министрнүүдэй Соведэй дэргэдэхи Юридическэ комиссиин ЗАГС-нуудай таһагые даагша нүхэр Н. А. Белык гарана. Шэнэ ёһо заншалые эрхилхэ комиссинууд нютагай ба районуудай Соведүүд бүхэндэ эмхидхэгдэхээр шиидхэгдэнхэй. Иимэ комиссинууд мүнөө Москвагай, Кемеровскэ, Псковско болон бусад областьнуудта ехэ һайнаар хүдэлмэрилнэ гэжэ тэрэ тэмдэглэнэ.

Научно-практическа конференциин түрүүшын үдэр философско науканuудай доктор И. А. Крывелев, КПСС-эй Хакассиин обкомой секретарь В. А. Угужаков болон бусад һонирхолтой элидхэлнүүдые хэбэ.

Мүнөөдэр конференци хүдэлмэреэ үргэлжэлүүлнэ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: конференциин заседаниин зал соо.

ҮГЭЕЭ ОЙЛГОЛСОЛГЫН ОРШОН БАЙДАЛДА

СОВЕТ-АВСТРИИН ХАМТЫН КОММЮНИКЕ

Бэеэ даанги, демократическа Австриие һэргээн байгуулха тухай гүрэнэй договор, тэрэшэлэн Австриин парламентын баталан абаһан, дэлхэйн оронуудай зүгһөө мэдэрэгдэһэн Австриин саг үргэлжын нейтралитет хадаа уласхоорондын түгшүүрилтэй байдал һуларуулха. Европодохи эб найрамдал бэхижүүлхэ хэрэгтэ шухала туһа нэмэри болоно гэжэ СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ Н. В. Подгорныйн 1966 оной ноябриин 14-һөө 21 хүрэтэр албанай хэрэгээр Австрида айлшалжа дүүргэһэн тушаа Совет-Австриин хамтын коммюнике дотор хэлэгдэнэ.

Нейтральна сүлөөтэ гүрэн болоһоноо батадхахын тула Австриин гаргадаг оролдолго хүсэлэлгэ Советскэ Союзай зүгһөө үнэн сэдьхэлэй, бүрин дэмжэлгээр угтагдадаг байтаа, угтагдахашье байха гэжэ совет тала мэдүүлээ гээд коммюнике дотор тэмдэглэгдэнэ.

Европо түбидэ амгалан, аюулгүй байдал бэхижүүлгые хоёр талынхид тон шухала удха шанартайда тоолоно. Энээнтэй дашарамдуулан, Европодо аюулгүй байдал хангаха, ниитэ Европын харилсаа холбоо һайжаруулха асуудалнуудые зүбшэн хэлсэхын тула бүхэевропын зүблөө зарлаха асуудал зүбшэлэгдөө. Тиимэ зүблөөн һайнаар бэлдэгдэжэ зарлагдабал, Европодохи ба бүхы дэлхэйдэхи байдал гуримшуулан заһаруулха хэрэгтэ горитой туһа хүргэхэ байха гэжэ хоёр талынхид тоолоно.

Хоёр тала Германиин асуудалаар хараа бодолнуудаа элирхэйлэн найруулаа. Германиин асуудалые амгалан ёһоор шиидхэлгэ харьяата бүхы гүрэнүүдэй аюулгүй байдалай эрилтэнүүдые хараада абаха ёһотой гэжэ эдэнэр тэмдэглэбэ.

Бүхы дэлхэй дээрэ амгалан байдал сахиха, батадхаха хэрэгтэ ООН-ой шухала үүргэ дүүргэхэ байһые хэлсээндэ хабаадагшад мэдэрээ. ООН-ой Уставые наринаар сахиһанай үндэһөөр ООН-ние бэхижүүлхэ шухала гэжэ тоолодог байһанаа лаблаад, энэ эмхидэ хабаатай гүрэнүүдэй эдэбхитэйгээр, бүтэмжэтэйгээр харилсаа холбоо хэхые хүсэбэ.

ООН-ой Генеральна Ассамблейн һайшааһан гол ёһонуудай үндэһөөр, уласхоорондын үрэтэй хиналта доро буу зэбсэгүүдые бүгэдэ ниитээрээ, бүрин хуряаха тухай үгэеэ ойлголсолгын ехэ удха шанартай байһые хоёр тала онсолон тэмдэглээ. Буу зэбсэгүүдые хуряаха асуудалаар дэлхэйн бүхы оронуудай хабаадаха бүхэдэлхэйн конференци зарлаха шухала гэжэ хоёр тала мэдүүлбэ.

Ядерна зэбсэг тараагдаа һаа, амгалан байдалда али тухай аюултай байһыень мэдэрээд, ядерна зэбсэг тараахагүй тухай договор дары баталха шухала гэжэ хоёр тала онсолон тэмдэглээ.

Ядерна туршалга хорихо тухай 1963 оной Московско договорой ехэ удха шанартай байһые, уласхоорондын түгшүүрилтэ байдал һуларуулха хэрэгтэ шухала туһа хүргэхэ байһые хэлсээндэ хабаадагшад тэмдэглэбэ.

Хоёр талынхид Зүүн-Урда Азида аюултай байдалай тохёолдоһонһоо уламжалан ехээр һанаата боложо байһанаа элирхэйлээд, Вьетнамай асуудалаар хараа бодолнуудаа найруулан мэдүүлбэ. Өөрынгөө хуби заяае өөрөө шиидхэхэ арга вьетнам арадта олгогдохо ёһотой гэһэн бодомжо баримтална, Вьетнамай асуудалые шиидхэлгын эшэ үндэһэн болгожо 1954 оной Женевскэ хэлсээнүүдые дүүргэхые шухалада тоолоно. Совет-Австриин харилсаан тушаа ханангы байһанаа элирхэйлэн, тэрэниие саашадаа хүгжөөхэ арга боломжонуудые хоёр тала дэлгэрэнгыгээр зүбшэн хэлсэв.

Энээнтэй дашарамдуулан, хоёр ороной хоорондын экономическа, соёлой, научна харилсаа холбооe улам үргэдхэхэ, тэрэшэлэн аяншалгын хэрэг хүгжөөхэ шухала гэжэ коммюнике дотор онсолон тэмдэглэгдэнэ.

Советскэ Союзай, Австриин гүрэнэй ажал ябуулагшадай хоорондын харилсаа холбоо улам үргэдхэлгые хоёр талынхид шухалада тоолоно.

Албанай хэрэгээр Советскэ Союзда айлшалхыень Австриин Республикын Федеральна Президент Франц Ионасые Н. В. Подгорный СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй үмэнэһөө уряа гэжэ коммюнике дотор дурдагдана. Мүн албанай хэрэгээр Советскэ Союзда айлшалхыень Советскэ правительствын уриһан уряалые Федеральна Канцлер д-р Иозеф Клауста дамжуулба. Эдэ уряалнууд хүндэтэйгөөр зүбшөөгдэн абтаа. Айлшалалгын болзор дипломатическа гуримаар зүбшэлэгдэхэ байха.

КПСС-эй Центральна Комитедтэ, СССР-эй Министрнүүдэй Совет…

ЮРЭНХЫ ЭРДЭМЭЙ ДУНДА ҺУРГУУЛИИН ХҮДЭЛМЭРИ САШАДАНЬ ҺАЙЖАРУУЛХА ХЭМЖЭЭНҮҮД ТУХАЙ

Юрэнхы эрдэмэй дунда һургуулиин хүдэлмэри саашадань һайжаруулха асуудалнуудые КПСС-эй Центральна Комитет, СССР-эй Министрнүүдэй Совет һаяхан хаража үзөөд, зохихо тогтоол баталан абаа.

Коммунис партиин хүтэлбэреэр манай орондо үзэгдөөгүй ехэ гүнзэгы, үргэн далайсатай соёлой хубисхал хэгдээ гээд тогтоол соо тэмдэглэгдэнэ. Энэ агууехэ зорилго шиидхэлгэдэ совет һургуули элитэ ехэ үүргэ дүүргэнэ. Хүн түрэлтэнэй түүхэдэ анха түрүүн гэгээрэлэй үнэхөөрөө демократическа гурим байгуулагдажа, дунда болон дээдэ эрдэмтэй болохо бодото арга боломжо эрхэтэдтэ хангаа. Советскэ Союзай бүхы арадууд түрэлхи хэлэн дээрэ заагдадаг һургуулинуудтай болонхой, найман жэлэй бүгэдэ ниитын уялгата һуралсал хаа хаанагүй бэелүүлэгдэнэ, ажалһаа һамшалгүйгөөр һурадаг залуу хүдэлмэришэд болон колхозниггуудай тоо олон болоно.

Тиихэтэй хамта юрэнхы эрдэмэй һургуулиин һуралсалай болон хүмүүжүүлгын хүдэлмэриин хэмжээн ажабайдалай улам ургажа байгаа эрилтэнүүдтэ үшөө харюусажа шаданагүй.

Союзна республиканuудай гэгээрэлэй (арадай гэгээрэлэй) министерствэнүүд хадаа мүнөөнэй эрдэм ухаанай хэмжээндэ һуралсалай түсэбүүд болон программануудай тааралдаха болиһые зайсуулха талаар, һургуулиин үхибүүдэй һуралсалай хэшээлнүүдэй дан олон болоһыень үсөөрүүлхэ талаар зохихо хэмжээнүүдые абанагүй. Хүмүүжүүлгын хүдэлмэридэ, тэрэшэлэн багшанарай, гэгээрэлэй бусад хүдэлмэрилэгшэдэй бэлэдхэлдэ болон мэргэжэл дээшэлүүлгэдэ горитой дутуунууд бии байһаар.

Залуушуулые эрдэмдэ һургаха, коммунис ёһоор хүмүүжүүлхэ зорилгонуудые шиидхэлгэдэ педагогическа наука шухалын шухала үүргэ дүүргэхэ ёһотой. Гэхэ зуура, ороной научно-шэнжэлгын педагогическа эмхи зургаанууд арадай гэгээрэлэй гол гол, шухалын шухала асуудалнуудые удаанаар шэнжэлэн тодорхойлно. Совет һургуулиин олоһон угаа ехэ, али бүхы талын дүй дүршэл хаһа саг соогоо шэнжэлэгдэдэггүй, гүнзэгыгөөр согсологдодоггүй байна.

Һургуулинуудай һуралсалай болон материальна баазые горитойгоор бэхижүүлхэ хэрэгтэй. Тиихэтэй хамта энэ хэрэгтэ һомологдоһон мүнгэ зөөри хэдэ хэдэн республика, хизаар болон областьнуудта хаһа саг соогоо, хүсэдөөр хэрэглэгдэнэгүй. Үхибүүдые һургалга болон хүмүүжүүлгэдэнь, һургуулиин, бүлын болон олониитын хамтаараа хэхэ хүдэлмэри һайжаруулгадань, хүн зоной дунда педагогическа эрдэм тайлбарилгадань арадай гэгээрэлэй органуудта партийна, советскэ, комсомольско, профсоюзна организацинууд үшөөл дутамагаар туһална. Ургажа ябаа үетэнэй, коммунис общество эрхимээр байгуулагшадай али бүхы талаараа хүгжэлгые хангаха ёһотой һургуулинуудай үүргэ научно-техническэ болон социальна хурдан түргэн дэбжэлтын үедэ ехээр дээшэлнэ, энээндэ партийна, советскэ, комсомольско, профсоюзна организацинуудай анхаралые КПСС-эй Центральна Комитет, СССР-эй Министрнүүдэй Совет хандуулна. Арадай соёл культурые саашадань дээшэлүүлхэ, үйлэдбэрилгын хүсэнүүдые хүгжөөхэ аша туһануудһаа уламжалан, һурагшадай эрдэмдэ һуралгын шанар дээшэлүүлхэ, ниитын ашатай туһатай ажал хүдэлмэридэ тэдэниие бүри һайнаар бэлэдхэхэ эрилтэнүүд табигдана.

Залуушуулые эрдэмдэ һургаха, коммунис ёһоор хүмүүжүүлхэ талаар КПСС-эй XXIII съездын шиидхэбэринүүдэй ёһоор КПСС-эй ЦК болон СССР-эй Министрнүүдэй Совет хадаа юрэнхы эрдэмэй дунда һургуулиин хүдэлмэриие саашадань һайжаруулха талаар хэдэ хэдэн хэмжээнүүдые хараалаа.

Совет һургуули юрэнхы эрдэмэй, ажалай, политехническэ һургуулинууд зангаараа саашадаа хүгжэхэ ёһотой гээд тогтоол соо онсолон тэмдэглэгдэнэ. Эрдэм, наукын үндэһэ һуурийе һурагшадта батаар ойлгуулха, коммунис ушар ёһо һайн мэдэдэгээр тэдэниие хүмүүжүүлхэ, ажабайдалда, мэргэжэл шадабариие ухаансараар шэлэн олохо хэрэгтэ тэдэниие бэлэдхэхэ гээшэ һургуулиин гол зорилгонууд болоно. Хүмүүжүүлгын бүхы хүдэлмэриие ажабайдалтай холбохо зуураа һургуули хадаа обществын хүгжэлтын хуули ёһонуудые һурагшадта ойлгуулха, совет арадай революционно болон ажалай заншалнуудые һургуулиин үхибүүдтэ хүмүүжүүлхэ; совет патриотизмын нангин мэдэрэл тэдэнэртэ хүгжөөхэ; социалис Эхэ ороноо хамгаалгада бэлэн байлгаар тэдэниие хүмүүжүүлхэ; Советскэ Союзай бүхы арадуудай аха дүүгэй нэгэдэлые, социалис оронуудай ажалшадтай тэдэнэй байгуулһан хани барисаанай удха шанарые ойлгуулха; колониализмда болон капиталай засагта эсэргүүсэн, эрхэ сүлөөгэй болон бэеэ даанхай байдалай түлөө тэмсэжэ байһан бүхы арадуудтай һанал нэгэдэнти байдагаар һурагшадые хүмүүжүүлхэ; һурагшадай ухаан бодолдо буржуазна үзэл бодолой нэбтэрэн оролготой, харша һанал бодолнуудай гаралгатай эрид шууд тэмсэхэ ёһотой. Һургуули хадаа һурагшадые гоё һайхан юумэ ойлгон мэдэдэгээр хүмүүжүүлхэ, тэрэшэлэн бэе махабадай хүгжэлтэ, элүүр энхыень бэхижүүлгэ тухай оролдолго гаргаха зэргэтэй.

(Түгэсхэлынь 2-дохи нюурта).

КПСС-эй Центральна Комитедтэ, СССР-эй Министрнүүдэй Соведтэ

ЮРЭНХЫ ЭРДЭМЭЙ ДУНДА ҺУРГУУЛИИН ХҮДЭЛМЭРИ СААШАДАНЬ ҺАЙЖАРУУЛХА ХЭМЖЭЭНҮҮД ТУХАЙ

(Түгэсхэл. Эхининь 1-дэхи нюурта).

Ургажа ябаа үетэнэй бүгэдэ ниитын дунда һуралсалые 1970 он хүрэтэр гол түлэб түгэсхэхэ гэшэ партийна болон советскэ организацинуудай арадай гэгээрэлэй талаар бэелүүлхэ шухалын шухала зорилго болоно гээд тогтоол соо заагдана.

Союзна республикануудай Министрнүүдэй Соведүүдтэ, СССР-эй Гэгээрэлэй министерствэдэ, һалбаринуудай талаар министерствэнүүд болон зургаануудта иигэжэ дурадхагдаа. 1966—1970 онуудай даалгабаринуудай ёһоор, юрэнхы эрдэмэй һургуулинуудай болон тэдэндэ һураха һурагшадай тоо олон болгохые табан жэлэй жэл бүхэнүүдтэ хубаарилха, тэрэшэлэн һургуулинуудые бариха, тэдэнэй һуралсалай-материальна баазые бэхижүүлхэ талаар түсэбтэ даалгабаринуудые заатагүй дүүргэлтэ болгохо,

Дунда һуралсалые саашадань нарижуулан һайжаруулха, һургуулиин хүдэлмэриие тогтууритай жэгдэ болгохо, мүн политехническэ һуралсалай болон ажалай хүмүүжүүлгын гол ёһонуудые шууд сэхээр бэелүүлхэ зорилгоор научна талаараа үндэһэлэн баримталагдаһан һуралсалай түсэбүүд болон программануудые байгуулхыень СССР-эй Гэгээрэлэй министерствые, союзна республикануудай гэгээрэлэй (арадай гэгээрэлэй) министерствэнүүдые КПСС-эй ЦК, СССР-эй Министрнүүдэй Совет уялгалаа. Тиихэдээ һуралсалай удхые наука, техникын болон соёл культурын хүгжэлтын эрилтэнүүдтэй тааруу болгохо, эрдэмэй үндэһэ һууриие таһаршагүй залгаатайгаар шудалха, һуралсалай материалнуудые жэл бүхэндэ нэгэ жэгдэ һайнаар хубаарилха; эрдэм наукын үндэһэ һуури шудалалгые һуралсалай дүрбэдэхи жэлһээ заатагүй эхилхэ гэжэ тогтоохо; һуралсалайнгаа хэшээлнүүдээр һурагшадай тухашаралгые зайсуулха шухала.

Дунда һургуулиие һуралсалай шэнэ түсэбүүд болон программануудта гуримшалан, эмхитэйгээр оруулха хүдэлмэри һуралсалай энэ жэлдэ эхилээд, тэрэниие 1970—1971 онуудай һуралсалай жэлһээ оройтуулангүйгөөр гол түлэб түгэсхэхэ хэрэгтэй. Һургуулинуудай һуралсалай түсэбүүд болон программанууд тухай СССР-эй Наукануудай академиин, Педагогическа наукануудай академиин бэлэдхэһэн һанамжа дурадхалнууд үндэһэ һуури болгон абтаһан байна. Һургуулиин типовой һуралсалай түсэбтэ удаадахи тоотой уялгата часууд оруулагдаха ёһотой, тэрэ тоодо ажалай, махабадай соёлой, искусствын сагууд оролсоно: I—IV классуудта—неделиин 24 час, V—X (XI) классуудта — неделиин 30 час. РСФСР-эй национальна һургуулинуудта, бусад союзна республикануудай һургуулинуудта һуралсалай сагай хэмжээе дээрэ дурсагдаһан нормоһоо неделиин 2—3 час хүрэтэр класс бүхэндэ нэмээхэдэнь болохо байна.

Естественнэ наукануудаар, тэрэ тоодо физико-математическа, гуманитарна наукануудаар эрдэмыень гүнзэгырүүлхын, тэрэшэлэн һурагшадай элдэб олон янзын эрмэлзэлгэ болон шадабариие хүгжөөхын тулада һурагшадай дурлаһанай ёһоор факультетивнэ хэшээлнүүдые VII классһаа эхилэн үнгэргэхэ эрхэ һургуулинуудта олгогдоо.

Юрэнхы эрдэмэй һургуулинуудай классуудай һурагшадай эгээн дээдэ захын тоо иимээр тогтоогдоо: I—VIII классуудта—40 һурагша, IX—X (XI) классуудта—35 һурагша. Тиихэдээ, хүдөөгэй национальна һургуулинуудта ород хэлэ шудалхын тулада 25-һаа олон һурагшатай IV—X (XI) классуудые хоёр бүлэгтэ хубаарилхада болохо гэжэ зүбшөөгдөө.

Һургуулиин үхибүүдэй политехническэ һуралсал һайжаруулха, олониитэдэ ашатай туһатай ажалда тэдэниие бэлэдхэхэ зорилгоор абтаһан тогтоол хадаа партийна советскэ, комсомольско, профсоюзна организацинуудые, промышленна предприятинуудай, барилгануудай, колхоз, совхозуудай хүтэлбэрилэгшэдые иигэжэ уялгалаа. Һурагшадые ажалда дуратайгаар хүмүүжүүлгэ эмхидхэлгэдэнь, энээндэ шухала болохо һуралсалай-материальна бааза байгуулгадань, мэргэжэлтэдые томилолгын талаар һургуулинуудта али бүхы туһаламжа үзүүлхэ. Арадай ажахын болон культурын элдэб һалбаринуудтай, предприятинуудтай, колхоз, совхозуудтай болон эмхи зургаануудтай, эгээн лэ дэлгэрэнги ажалай мэргэжэлнүүдтэй һурагшадые хододоо танилсуулжа, мэргэжэл шэлэхэ ябадалдань тэдэниие бэлэдхэхэ гэжэ мүн лэ дурадхагдаа.

Һургуулинуудай олоһон һайн дүй дуршэл хараада абтажа, IX-X (XI) классуудта математика, тоолон бодолгын техникэ, физикэ, радиоэлектронико, хими болон химическэ технологи, биологи, агробиологи, гуманитарна предмедүүд болон бусадые теоретическэ болон практическа талаар гүнзэгыгөөр шудалдаг зарим хэдэн дунда һургуулинууд болон классуудые байлгахада болохо гэжэ зүбшөөгдөө.

Һурагшадые һургалга ба хүмүүжүүлгые һайжаруулха, һурагшадай һайнаар ойлгохынь түлөө һургуулинуудай хүтэлбэрилэгшэдэй болон багшанарай харюусалга дээшэлүүлхэ талаар хэмжээ ябуулгануудые, тэрэшэлэн ниитэ эрдэмэй дунда һургуули дүүргэгшэдые медальнуудаар шагнаха тухай шэнэ Дүримэй проектые зохёохо, тус тус предмедээр тусгаар амжалта түйлажа дунда һургуули дүүргэгшэдые шагнахын тулада магтаалай грамотануудые бии болгохоор хараалха гэжэ СССР-эй Гэгээрэлэй министерство, СССР-эй Педагогическа наукануудай академи союзна республикануудай гэгээрэлэй (арадай гэгээрэлэй) министерствэнүүдтэй хамта уялгалагдаа.

Һуралсалай программатай сэхэ холбоогүй хүдөө ажахын болон бусад хүдэлмэридэ һуралсалай саг соо һурагшадые эльгээдэг ябадалай һүүлэй үедэ үргэнөөр дэлгэрһэндэ партийна болон советскэ органуудай анхарал тогтоол соо хандуулагдаһан байна. Һургуулиин үхибүүдые, тэрэшэлэн һургуулиин багшанар болон хүтэлбэрилэгшэдые сэхэ уялгаһаань һамааруулжа болохогүй гэжэ дурадхагдаа.

СССР-эй Гэгээрэлэй министерство, союзна республикануудай гэгээрэлэй (арадай гэгээрэлэй) министерствэнүүд, СССР-эй Наукануудай академи, СССР-эй Дээдэ болон тусхай дунда һуралсалай министерство, Хэблэлэй талаар СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй дэргэдэхи комитет хадаа һургуулиин шанар һайнтай, тогтууритай учебнигүүдые, һуралсалай хэрэгсэлнүүдые һурагшадта зорюулан, методическа хүтэлбэринүүдые багшанарта зорюулан гаргаха хэмжээнүүдые абаха ёһотой. Тиихэдээ бэрхэ эрдэмтэд болон дуршалтэй багшанарые тэдэниие бэшэхын тулада хабаатуулха. Коммунис ёһо заншал, дэлхэйн арадуудай интернациональна хани барисаа, һанал нэгэдэлтэ хүмүүжүүлхэ асуудалнуудаар учебнигүүдые зохёохо хэрэгтэ тусгаар анхарал хандуулха шухала.

Һургуулинхидые мэдэрэл ехэтэй жаяг заршамтайгаар, гурим журамтайгаар бэеэ абажа ябахаар хүмүүжүүлхэ талаар һургуулинуудай ябуулдаг хүдэлмэриие һайжаруулхыень арадай гэгээрэлэй органуудта дурадхагдана. Харьяата районойнгоо үхибүүдэй дунда хүмүүжүүлгын хүдэлмэри ябуулдаг эмхидхэхы гуламта болохонь һургуули бүхэндэ тон шухала.

Дунда һургуулинуудай штадуудта класс соо, һургуулиин газаа тээшье үхибүүдэй дунда хүмүүжүүлгын хүдэлмэри эмхидхэгшын тушаал (һургуулиин директорэй орлогшын эрхэтэйгээр) бии болгогдобо.

Һурагшадтай ябуулдаг физическэ хүмүүжүүлгын, оборонно-спортивна хүдэлмэриин байдал болон шанарай түлөө арадай гэгээрэлэй таһагуудта, һургуулинуудай директорнүүдтэ, физкультурын, комсомолой организацинуудта, ДОСААФ-ай организацинуудта табидаг эрилтээ шангадхахыень КПСС-эй ЦК, СССР-эй Министрнүүдэй Совет партийна, советскэ органуудые уялгалба.

Һурагшадые гоё һайханай талаар хүмүүжүүлхэ хэмжээ ябуулгануудые зохёохыень СССР-эй Гэгээрэлэй министерство, СССР-эй Культурын министерство, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй дэргэдэхи кинематографиин комитет, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй дэргэдэхи хэблэлэй талаар комитет болон творческо союзуудта даалгагдаба. Тиихэдэ, иимэнүүд зүйлнүүдые хараадаа абаха болоно: һургуулиинхидта зорюулагдаһан кинофильмүүдые гаргаха, шэнэ зүжэгүүдые табиха; амаралтын үдэрнүүдтэ, мүн һургуулиин каникулай үедэ үхибүүдэй зүжэгүүд болон кино-сеансануудые олон болгохо; совет ороной, мүн харин оронуудай классическа болон һургуулиинхидтай зорюулагдаһан эрхим һайн зохёолнуудай номуудые хэблэн гаргаха; фотохрестомати болон уран һайханай эрхим һайн зохёолнуудай репродукци гаргаха; һурагшадта зорюулһан тусхай концертнүүдые табиха; үхибүүдые һургаха болон классһаа газуур тэдэнгэй хүдэлмэри ябуулхын тула мэргэжэлтэдые, творческо хүдэлмэрилэгшэдые хабаадуулха.

Түрэлхид болон хүн зоной дунда педагогическа эрдэм ухаае хэблэлээр болон аман үгөөр дамжуулан тарааха хүдэлмэриие үндэһөөрнь һайжаруулха талаар хэмжээнүүд хараалагдаа.

Һургуулинуудай комсомолой болон пионернүүдэй организацинуудые хүтэлбэрилхэ, тэдэнэй хүдэлмэриин хэмжээе горитойхоноор дээшэлүүлхэ хэрэг ВЛКСМ-эй ЦК-тай шухалын шухала зорилго болоно гэжэ тогтоол соо тэмдэглэгдэнэ. Һурагшадые үзэл сурталай бата эгигэмжэтэйгээр, эрдэм ухаанда, ажалда дуратайгаар, эдэбхи үүсхэлтэйгээр, бэеэ даһан ажал ябуулгада шадабаритайгаар хүмүүжүүлгэдэ һургуулинуудай комсомолой болон пионернүүдэй организацинуудай анхаралые элсүүлхэ хэрэгтэй. Ажаһуудаг газартань үхибүүдтэй хүдэлмэри эмхидхэхэ талаар хэмжээ ябуулганууд зохёогдохо болоно. Һургуулинуудые ахалагша пионервожатануудаар хангаха, СССР-эй Гэгээрэлэй министерствэтэй суг хамта пионерскэ хүдэлмэрилэгшэдые бэлэдхэхэ хэрэгые эмхидхэхэ талаар хэмжээнүүдые абахые дурадхагдана.

Хүдэлмэрилэгшэдэй үхибүүдэй һуралсадаг һургуулинуудтай саг үргэлжын холбоо харилсаатай байхыень, гэр бүлэдэ һургуулиинхидые хүмүүжүүлдэг эрхэ нүхэсэлнүүдээр һонирхожо байхыень промышленна предприятинуудай, барилгануудай, колхоз, болон совхозуудай, эмхи зургаанууд болон организацинуудай партийна, профсоюзай, комсомолой организацинуудта дурадхагдаба. Мүн партийна, профсоюзай болон комсомолой суглаанууд дээрэ үхибүүдые хүмүүжүүлхэ тухай асуудалнуудые зүбшэн хэлсэлгые ходо үнгэргэжэ байха, гэр бүлэнэртэ, һургуулинуудта эдэбхитэйгээр туһалжа байха, өөһэдынтөө үхибүүдые хүмүүжүүлгэдэ анхаралгүйгөөр хандадаг түрэлхидтэ нүлөө үзүүлжэ байха хэрэгтэй. Промышленна предприятинуудта, барилгануудта, колхоз болон совхозуудта ургажа байһан үетэниие хүмүүжүүлхэ талаар гэр бүлэнэртэ, һургуулинуудта туһалха комиссинуудые гү, али соведүүдые байгуулха гэжэ дурадхагдана.

Арадай гэгээрэлые саашадань һайжаруулха хэрэг нэн түрүүн багшаһаа, тэрэнэй научна болон методическа мэргэжэлһээ, идейно-политическэ ба культурна үзэл бодолһоонь дулдыдадаг гэжэ хараадаа абаад, КПСС-эй ЦК, СССР-эй Министрнүүдэй Совет багшанарта амжалтатайгаар хүдэлхэ, мэргэжэлээ саг үргэлжэ дээшэлүүлжэ байха бүхы эрхэ байдал байгуулха, гэгээрэлэй хүдэлмэрилэгшэдтэ зорюулагдаһан ажал хамгаалха, мүн бусад хүнгэлэлтэнүүд тухай хуулинуудые эрхэ бэшээр дүүргэжэ байха шухала гэжэ анхарал хандуулна. Багшын нэрэ хүндые дээшэлүүлхэ тухай, залуушуулые һургаха, хүмүүжүүлхын тула тэрэнэй ажалые тон зүбөөр хэрэглэхэ асуудал партийна, советскэ, комсомолой, профсоюзай органуудай хэрэг болохо ёһотой.

СССР-эй дээдэ болон тусхай дунда эрдэмэй министерство, СССР-эй гэгээрэлэй министерство СССР-эй Госплантай болон союзна республикануудай гэгээрэлэй министерствэнүүдтэй (арадай гэгээрэлэй) суг хамта арадай ажахын жэлэй түсэбүүдые зохёоходоо союзна республика бүхэндэ хэды багшанарай хэрэгтэй байһыень хараада абажа, энэ эрилтыень хангахаар багшанарай һургуулинуудта һурагшадые абаха ябадалые тодорхойлон зохёохо ёһотой. Мүн хүгжэмэй, дуунай, зуралгын искусствын, физическэ хүмүүжүүлгын, черчениин, ажалай багшанарые хэрэгтэй соонь педагогическа училищинуудта, педагогическа институдуудай зохихо факультедүүдтэ болон тусхай дунда ба дээдэ һургуулинуудта бэлэдхэхые хараалха шухала.

Интернат-һургуулинуудые, һургуулиин үхибүүдэй гэрнүүдые һайжаруулха шухала гэжэ тогтоол соо заагдана. Санаторно-ой мододой һургуулинуудые, мүн тусхай интернат һургуулинуудые олон болгохо гэжэ хараалагдана.

Һургуулинуудай хүдэлмэридэ материально-техническэ бүри һайн эрхэ байдал байгуулха зорилгоор, шэнээр баригдажа байһан промышленна предприятинуудай, ведомственнэ гэр байрын хамтын сметэнүүд дотор тус һалбариин капитальна һомололгын ашаар юрэнхы эрдэмэй һургуулинуудай байшантуудые барихые хараалха гэжэ СССР-эй Госпландa, СССР-эй Госстройдо, СССР-эй министерствэнүүд болон ведомствэнүүдтэ, союзна республикануудай Министрнүүдэй Соведүүдтэ дурадхагдаа.

Хүдөө нютагуудта һургуулиин барилга багшанарай гэр байрануудтай нэгэн доро, тиихэдэ найман жэлэй ба дунда һургуулинуудай барилга холын һуурин газарнуудһаа ерэһэн үхибүүдэй байха интернадуудтайгаар заатагүй баригдаха гэжэ тогтоогдобо. Интернадуудые, мүн багшанарай гэр байрые барилгада гаргашалагдаха мүнгэ зөөри гэр байра барилтын — ниитэ һомололгоһоо гаргагдажа үгтэхэ ёһотой.

Һургуулиин гэр байра арадай гэгээрэлэй органуудта мэдэлтэй, тиин һургуулида хүдэлдэггүй ондоо хүнүүд тэдэ байрануудые эзэлхэ ёһогүй гэжэ тогтоолоор тодорхойлогдоно.

Колхозууд болон бусад организацинуудай эдэбхи үүсхэлээр һургуулинуудые барилга үргэн дэлисэтэй болонхой гэжэ хараадаа абан, СССР-эй Госплан, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй дэргэдэхи материально-техническэ хангалгын Гүрэнэй комитет эдэ барилгануудта зорюулан, материалнуудай болон түхеэрэлгэнүүдэй фондлнуудые гүрэнэй капитальна һомололтоор баригдажа байһан һургуулинуудые хангадаг шэнтеэр гаргажа үгтэхэ уялгатай. Шэнээр баригдажа байһан һургуулиин бүхы байшангууд һуралсалай жэлэй эхилтэр ашаглалгада үгтэхэ зэргэтэй.

Һургуулинуудай материальна ба[...] зыень бэхижүүлгэдэ, һурагшадые [...] мүүжүүлгэдэнь туһа хүргэхын тү[...] промышленна предприятинууд, [...] рилганууд, колхоз болон совхозу[...] эмхи зургаанууд, дээдэ һургуул[...] нууд, научно-шэнжэлэлгын инсти[...] дууд болон ниитын организацинуу[...] зүгһөө һургуулинуудые шефтээ аб[...] хэрэгтэнь бүхы хэмжээгээр туһал[...] ябадал партийна, советскэ, комсо[...] лой организацинууд болон ажах[...] хүтэлбэрилэгшэдэй уялга болоно.

Һургуулинуудта түлөөһэгүйгөөр [...] хеэрэлгэнүүд болон материалнууд [...] үгэхыень, тэрэшэлэн тэдэниие [...] рилгада, заһабарилгада, мүн тү[...] рэлгэнүүдтэ түсэбһөө галуур хэгдэ[...] нөөсэһөө түлөөһэгүйгөөр гаргаша[...] хыень промышленна болон хү[...] ажахын, мүн бусад предприятину[...] болон организацинуудта зүбшөөгдэ[...]

Һуралсалда техническэ зэбсэ[...] дые, кино болон телевидениие [...] үргэнөөр хэрэглэхэ хэмжээнүүд [...] раалагдаа.

Юрэнхы эрдэмэй һургуулинуу[...] хүгжөөлгын мүнөөнэй шата бо[...] һургуулинуудые эрдэм ухаанай ёһ[...] хүтэлбэрилхэ хэрэг һайжаруул[...] арадай гэгээрэлэй органуудай ил[...] гаяа районуудай таһагуудай шал[...] даг кадрнуудые һайжаруулха эри[...] табина. Энээнтэй дашарамдуул[...] арадай гэгээрэлэй органуудай инспе[...] торнуудай тоонууд тухай, ажалай[...] түлөөһэ тухай дурадхалнуудые [...] хёохыень СССР-эй Гэгээрэлэй мини[...] терствэдэ, СССР-эй финансануу[...] министерствэдэ, СССР-эй Министр[...] нүүдэй Соведэй ажал болон са[...] хүлһэнэй асуудалнуудай Гүрэнэй [...] митедтэ даалгагдаба.

Шалгаха хүдэлмэридэ һургуули[...] хэрэгые һайнаар мэдэлэг, хүдэлм[...] риин һайн дүй дуршалые тараах[...] шадаха һургуулинуудай нэрэ хүнд[...] тэй хүтэлбэрилэгшэдые, багшанар[...] мэргэжэлтэдые дабжуулха хэрэгт[...] арадай гэгээрэлэй таһагуудта тү[...] ламжа хүргэжэ байхыень нютаг[...] партийна органуудта дурадхагдаа.

Юрэнхы эрдэмэй дунда һургуули[...] Уставай проект зохёохыень СССР-[...] Гэгээрэлэй министерствэдэ дурадх[...] дана.

Залуу үетэниие коммунис ёһ[...] хүмүүжүүлгэ, манай ороной гэгээ[...] саашадань хүгжөөлгэ бүхы парти[...] бүхы совет арадай хэрэг мүн [...] хододоо һанажа, һургуули тухай [...] шэ сусашагүй анхарал оролдолго г[...] гажа байхыень бүхы партийна, [...] ветскэ, комсомолой болон профс[...] зай организацинуудые КПСС-эй [...] СССР-эй Министрнүүдэй Со[...] уряална.

Улаан-Үдын трикотажна фабрикынхид һара бүринингөө түсэбые холо үлүүлэн дүүргэдэг. Тус фабрика Октябрьска районой түрүү предприятинуудай нэгэн болонхой. Зураг дээрэ: ээрэлгын цехэй хүдэлмэришэн, коммунис ажалай ударник, ВЛКСМ-эй гэшүүн Алла Бурдина.

С. БАЛДУЕВАЙ фото.

ТЕХНИКЭ ЗАҺАБАРИЛГА

ХЭН ХАРЮУСАХАБ?

Техникэ заһабарилгын хаһа орожо байна. Механизаторнууд энэ үедэ харюусалгатай ажалда ябадаг гэшэ. Түнхэнэй аймагай түрүү ажахынууд трактор болон хүдөө ажахын техникэ заһабарилгада орожо эхилэнхэй, гэбэшье энэ хүдэлмэри зарим ажахынуудта хангалтагүй.

Ленинэй нэрэмжэтэ колхоздо 27 трактор, 22 комбайн, мүн бусад зэр зэмсэгүүд тоологдоно. Тус ажахы тракторна парк ехэтэй. Хэды тиимэшье һаа, мүнөө эндэ техникэ заһабарилга удааржа байна. Һаяхан шалгажа үзэхэдэ, бүхы тракторнуудайнь оройдоол нэгэнийнь заһабарилгада ороһон байгаа. Комбайнуудай олонхинь убэлэй үедэ заабариин ёһоор табигдаагүй, таряа хуряалгын дүүрэмсээр тэрэл хэбээрээ мастерскойн харша соо хэбтэнэ. Зарим комбайнернууд машинынгаа ременьнүүдые мулталан халагдаагүй, мөөрнүүдыень хиидэ байхаар үргэн тулаагүй байха юм. Иигэжэ хадагалагдаһан машина ерэхэ хабар болотор юун болохо гээшэб? Хамаг хэрэгсэлнүүдынь жэбэржэ һалаха бэшэ аал! Тиихэдэ комбайнуудай транспортер болон элдэб хэрэгсэлнүүдынь шорой шохойһоо арилгагдаагүй байһаар. Колхозой инженерно-техническэ хүдэлмэришэд энээн тушаа ямаршье анхарал табинагүй.

Трактор заһабарилгын удаарһан ушарые тодоруулан хэлэхэ болоо һаа, шалтагааниинь олон. Яахадаа үсөөн трактор заһабарилгада ороноб гэбэл, механизаторнуудай ажалынь мууса эмхидхэгдэнэ. Тэдэнэй урда мүнөө хүрэтэр тодорхой зорилго табигдаһан юумэн үгы. Хэн ажалланаб, хэн ажалланагүйб—энээн тушаа колхозой хүтэлбэрилэгшэд һонирходоггүй байна. Нэгэ иимэ ушар тайлбарилаябди. Артелиин капитальна заһабарилгада орохо тракторнууд «Сельхозтехникэ» нэгэдэлэй Түнхэнэй отделенидэ заһагдадаг юм. Эндэһээ хэзээб даа, нэгэ «ДТ-54» трактор абаашагдаһан аад, хахад һара заһабарилгада ороогүй хэбтэһэн байба. Энээндэ хэн зэмэтэйб? Колхозой зүгһөө заһабарилгада хүнүүд эльгээгдэхэ байгаад, арба гаран үдэр соо хэмжээн абтаагүй, нэгэшье хүн «Сельхозтехникэ» нэгэдэлэй отделенидэ үзэгдөөгүй байгаа. Энэмнай ямар харюусалга гээшэб! Трактор абаашахынь абаашаад, эзэгүй орхижорхиходоо яанаб! Колхозой инженер юундэ зохихо хэмжээ абаагүйб?

Нэгэ үгөөр хэлэхэдэ, заһабарилгын хүдэлмэри унжагайржа байна ха юм. Хэрбээ иимэ гуримтайгаар техникэ заһабарилга эмхидхэгдэхэ болоо һаа, тэрэнь хэзээ дүүргэгдэхэб гэжэ эндэхи хүтэлбэрилэгшэдһөө асуугдахаар. Заһабарилгын хажуутаар үшөө нэгэ асуудал тушаа тогтоёбди. Үбэлдөө энэ колхозой тракторна парк зүбөөр хэрэглэгдэдэггүйнь гайхалтай. Жэл бүри үбэлэй хүдэлмэриин ороходо, гэнжэтэ тракторнууд элдэб ажалда ябуулагдадаг. Мөөртэй тракторнуудай олон байтар иимэ ябадал үзэгдэнэ бшуу. Жэшээлхэдэ, Шулуутын отделенидэ гурбан трактор, Зүүн-Мүрэндэ хоёр трактор үдэр бүхэндэ элдэбын ажалда ябана. Гэнжэтэ трактор гээшэмнай полевой хүдэлмэридэ, илангаяа газар хахалалгада, сеялкэ шэрэлгэдэ ябуулагдадаг, хүсэ ехэтэй машина ха юм. Тэд тэрээгээр бага сага ажал хэхэдэ гаргаша ехэтэй, бүтээсэ багатай байдаг. Мөөртэй тракторнуудаар хэхэ юумые тэрээгээр бүтээхэдэ ажахыда хэды ехэ гарза ушаруулнаб. Энэ талань харагданагүй гээшэ. Мүнөө үедэ гэнжэтэ тракторнуудые эгээн түрүүн заһабарилгада оруулха асуудал эмхидхэгдэхэ ёһотой.

Гадна сеялкэ, плугуудай заһабари баһал бирагүй. Энэ харюусалгатай хүдэлмэридэ бүхы колхоздонь оройдоол нэгэ хүн ажаллана. Ганса хүн юунэй урда орохо гээшэб! Эдэ бүгэдэ тушаа яаралтай хэмжээн абтахаар болоо гэжэ колхозой хүтэлбэрилэгшэдтэ һануулая.

М. ОЗДОНОЕВ.

Арадай хиналтын комитедтэ

ХАЙХАРАМЖАГҮЙҺӨӨ...

ЭНЭ ЖЭЛ аймагаймнай алишье ажахыда талха тарянай ургаса урда жэлнүүдэйхидэ орходоо һайн гараа гээшэ. Олоной гар хүргэжэ, оролдожо ургуулһан тарягаа ажахын механизаторнууд, таряашад саг болзор соонь гээлтэ хоролтогүйгөөр хуряажа абахын түлөө яһалал оролдолго гаргаа, хуряажа абаашье.

1966 оной ургасын ороһо таряае ямараар сэбэрлэжэ, хадагалжа байһыень шалгажа, һаяхан Бэшүүрэй совхозой 1-дэхи отделениин Добо гэжэ газартахи тарянай тоог ошобобди. 15 мянган центнер ороһон ямаршье хумшалтагүй хэбтэбэ. Энэ ехэ тарянай дороо юуншье болоно байһаниинь нэгэшье хүн мэдэнэгүй.

Эндэхи ажалшадай удаанаар хүдэлһэн дээрэһээ тараань сэбэрлэгдэнгүй миил обоолоотой хэбтэнэ бшуу. Тэрэнһээ болоно аяар 250 центнер шэнисэ халажа гутаа. Тэрэнэйнь 100 центнерынь бүри муудажа, малдашье эдюулхээр бэшэ, хаягдаха ушартай болобо.

Мүнөө 6 мянган центнер үрэһэнэй тараан сүм сэбэрлэглээд байха ёһотой аад, оройдоол 750 центнер шэнисэ сэбэрлэгдээд, эхбаарлагдаад байна бшуу. Бэшэ ороһо тараанинь бага саха зернопультаар гаргагдаһан болоод лэ үнгэрһэн хэбэртэй. Тиихэдэ 500 центнер обёос оройдоошье сэбэрлэгдээгүй байха юм.

Энэ тэсэшэгүй байдал гол түлэб юунһээ болооб гэхэдэ, тоог дээрэхи ажалые зүбөөр эмхидхээгүй, мүн хүдэлмэришэдөөр хүсөө хангаагүй дээрэһээ болоо.

Отделениие эрхилэгшэ нүхэр Гомбоев эдэ бүгэдые хаража, мэдэжэ байгаад, яахадаа нюдэ балай ябаха болоо юм. Тоогые эрхилэгшэ Баженов, отделениин агроном Цыренова гэгшэдэй хайхарамжагүй ажалые тэмдэглэмээр.

Аймагай арадай шалгалтын комитет энэ бирагүй ажалые хаража үзөөд, ажахыда али зэргэ гарза хэгдэһэниинь гэмтэ, тушаалта хүнүүдээрнь түлүүлхэ гэжэ шиидхэбэ.

С. ГОНСОРУНОВ,
Бэшүүрэй аймагай арадай хиналтын комитедэй түрүүлэгшэ.

Түмэр зүйлнүүдые бүтээдэг Улаан-Үдын Кировэй нэрэмжэтэ заводойхид Совет засагай 50 жэлэй ойе угтуулан, жэлэйнгээ даабари болзорһоонь урид, декабриин 26-да дүүргэхэ гэжэ уялга абаад, тэрэнээ бэелүүлхээ тэмсэнэ. Энэ заводой электро-гагнууршан Таисия Ивановна Ковалевская социалис мүрысөөндэ түрүүлэн ябана. Зураг дээрэ: нүхэр Ковалевская гагнажа һууна.

А. МАНТАЕВАЙ фото.

ЛУГОВОДУУД ОРОЛДОҺООР

БАЙГША ОНДО Хоридо хэды ган гасуур болоошье һаа, луговодуудай оролдосотойгоор ажаллаһанай ашаар үбһэн яһала абтаа гээшэ. Уһалагдадаг сабшалантай гектар бүриһөө дунда зэргээр 7,6 центнер үбһэн хуряагдаһан байха юм. Тиихэдэ шадабаритай бэрхэ луговодуунай бүри ехэ ургаса абаа. Жэшээнь, Егнин Ендыпов үтэг дээрэһээнь гектарай 14, зарим газарһаань 26 центнер хүрэтэр үбһэ хуряаһан. Гурбадахи отделениин бэрхэшүүл Иннокентий Машанов, Федор Гурьев гэгшэд гектарай 13,3 центнер ургаса түйлаа.

Луговодуудай хажуутаар ажахын тоосоондо ороһон хонишодой бригаданууд сабшалан һайжаруулха хүдэлмэридэ эдэбхитэйгээр хабаалана. Республика дотороо суурхаһан хонишон, КПСС-эй XXIII съездын делегат Намжилма Тогмитова энэ жэл даалгагдаһан сабшалангайнгаа гектар бүриһөө 13,4 центнер үбһэ абажа шадаа. Тэрэнэй түлөө эрхим хонишондо 13 центнер үбһэн нэмэлтэ түлбэри болгон үгтөө.

Материальна талаар совхозой луговодууд яһала урмашуулагдаа. Нэмэлтэ түлбэридэ хамта 174 центнер үбһэн, 1334 түхэриг мүнгэн таргашалагдаһан байна.

Совхозой луговодууд баян ургаса абахын түлөө жэлэй дүрбэн сагта оролдодог болонхой. Намартаа уһалууриин системэнүүдые заһабарилна, үбэлдөө хаалта боолто хэнэ, наг шэбхэ зөөнэ. Хабартаа тэдэнэрэй хүдэлмэри бүри ехэ болодог. Шэбхэ зөөхэ, тарааха, газараа уһалха, сабшалан сэбэрлэхэ, хурьһыень соолохо гэхэ мэтэ ажал мундаха бэшэ. Зундаа тэдэнэр үбһэ хуряалгада ябалсана, зариманиинь үбһэшэдэй звенонуудые хүтэлбэрилнэ, хурлалгын шанар шалгадаг.

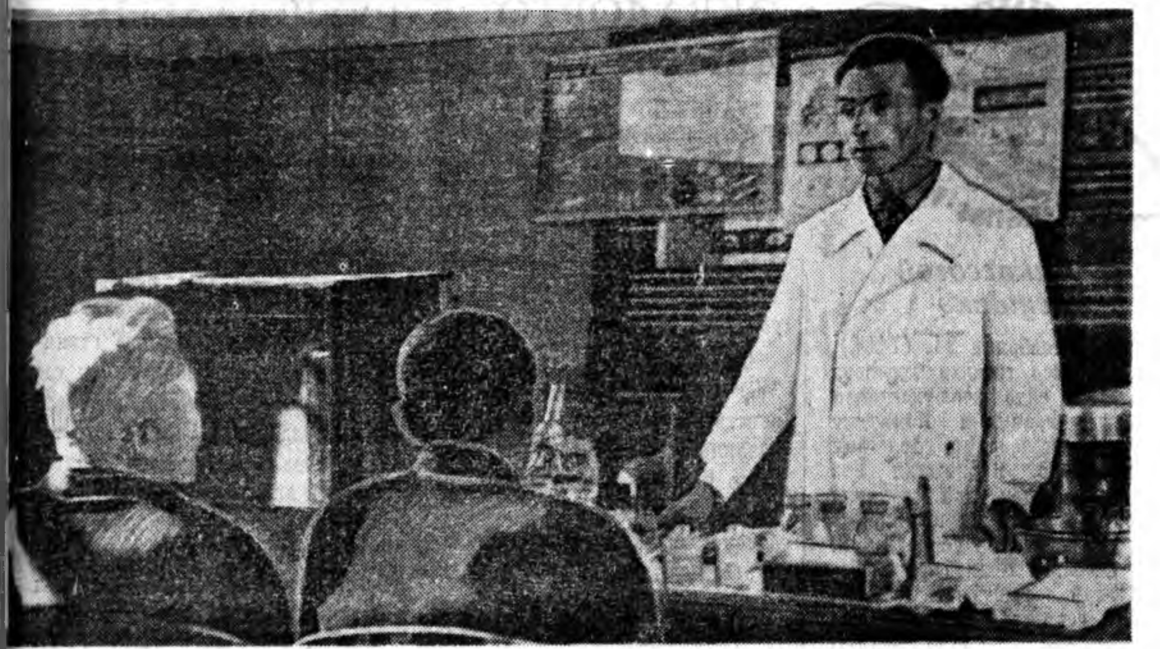
Мүнөө олонхи луговодуунай сабшалан дээрээ ажаллажа байнхай. Илангаяа Баруун-Хасууртын луговодууд Жамнин Дамдинов, Гарма Дандаров гэгшэд газараа һайнаар уһалжа, үтэгжүүлжэ шадана. Доодо-Голой луговодууд Дади Аюржанаев, Дамба Цыренов гэгшэд Үдэ гол дээрэ хаалта боолто хэжэ, хабартаа сабшалан дээрээ уһа ехээр халяадаг дүршэлтэй болонхой. Мүнөөшье тэдэнэр тэндээ ажаллана.

Сабшалан—манай баялиг

Сабшалан дээрэ энэ намартаа наг шэбхэ ехээр зөөгдэнэ. Һүүлэй мэдээгээр нуга сабшаланда 4600 тонно шэбхэ гаргагдаа. Шэбхэ зөөхэ хүдэлмэридэ оньһожоруулагдаһан хоёр отряд ябана. Тэндэнь 7 «Беларусь» тракторaар аргал шэбхэ сабшалан дээрэ абаашаад, тараагаад хаяна. Шэбхэ ашаха, буулгаха хүдэлмэри машинын хүсөөр хэгдэнэ.

Шэнэ жэл гаратар үшөө хоёр мянгаад тонно аргал шэбхэ зөөхэ зорилго механизаторнуудай урда табигданхай.

К. ДАГБАЕВ,
Үдын совхозой директор.

«Эрдэм» колхозой түрүү хонишон Ц. Ц. Лубсанова гэгшэд өөhэдынгөө дүй дуршалые хөөрэжэ, hуралсалда хабаадагшадые hонирхуулна.

Түрүү дүй дуршэлэй hуралсалда байhан хонишодой дунда аймагай партийна, советскэ органуудай хүтэлбэрилэгшэд элидхэлнүүдые хэдэг. Аймагай хүдөө ажахын хүдэлмэришэдэй урдахи зорилгонууд тухай КПСС-эй райкомой нэгэдэхи секретарь нүхэр Базаров хөөрэжэ үгөө.

Хонишод ажалаа орхёод, 12 үдэр hуралсажа байхадаа өөрынгөө мэргэжэлые нилээд дээшэлүүлнэ. Энэ үедэ тэдэнэр гансашье хэшээлнүүдтэ ябажа үнгэргэнэ бэшэ, харин медицинскэ шалгалтада ороно, бэеэ аргалуулна, амарна. hурадаг, амардаг газартань элдэб ном, журналнууд байдаг. Кино харуулагдана. hургуулиинхид Улаан-Үдэ город экскурсида ошоно. Мяха-консервын комбинат, ПОШ, сэмбын фабрикада ерэжэ ажалтайнь танилсана.

Мүноо аймагай hургуулине 130 хонишод дүүргээд байна. Тэдэндэ энэ hургуули дүүртэhэн үнэмшэлгэ барюулагданхай.

Сэлэнгэдэ эмхидхэгдэhэн иимэ hуралсал ондоошье аймагуудта бии болгоходо ашатай hайн байхань дамжаггүй.

Л. ГЕРАСИМОВА.

hураhан—далай,
hураагүй—балай

ХОНИШОДОЙ hУРАЛСАЛ

ХҮДӨӨ АЖАХЫН хүдэлмэришэдэй дунда hуралсал эмхидхэхэдэ ехэл туhатай байдаг гээшэ. Юундэб гэбэл, ямаршье мэдэрэлгүйгөөр мал ажал, тараан ажахы эрхилхэ аргагүй болотдоно. Тэрэнhээ гадна, hаалишад гү, али хонишод байна гү—түрүү дүй дуршэлые мэдэхэ ёhотой. Тиигэжэ ажал дээрээ hайн онол аргануудые хэрэглэхэ болоно.

Теэд hуралсал ямараар эмхидхэгдэхэ болоноб? Энэмнай баhал ушар удхатай байдаг шуу. Энэ жэлдэ Сэлэнгын аймагта эмхидхэгдэжэ байhан hуралсал хүдөөгэй ажалшадые hонирхуулха бэзэ гэжэ hанагдамаар.

Хонёор олон аймагуудай нэгэн болохо—Сэлэнгэдэ малынь жэл бүри олошоржол байдаг. Байгша ондо хонидой тоо 16 мянган толгойгоор нэмэнхэй. Иигэжэ үдэжэ байбал, үшөө хэдэн жэлhээ ямар болохо байнаб! Энэ hүрэгые олоорнь барихада дуршэлтэй хүнүүд хэрэгтэй. Эгээл тиимэhээ КПСС-эй Сэлэнгын райком, эндэхи хүдөө ажахын үйлэдбэриин управлени хонишодой түрүү дүй дуршэлэй аймагай hургуули нээhэн байна.

hуралсалайнь түсэбэй ёhоор, аймагай хонишод 12 үдэрэй турша ээлжээгээр hуража, зоотехническэ наукатай, түрүү дүй дуршэлтэй танилсана. Хэшээлынь үнгэрhэн намар эхилээ. Аймагай Культурын байшанда үдэр бүри 4—6 часай hуралсал үнгэргэгдэнэ. hургуулиин партануудта залуу хонишод, олон жэлдэ ажаллаhан дүй дуршэлтэйшье хүнүүд hууна. Барандаа лекцинүүдые hонирхожо шагнадаг.

hуралсалай хэшээлнүүдтэ республикымнай эрдэмтэд эдэбхитэйгээр хабаададаг. Хүдөө ажахын институдай доцент Р. П. Пилданов племенной хүдэлмэри тухай лекци уншаа. Сэлэнгын гүрэнэй племстанциин директор нүхэр Файбусович хони яажа олошоруулха тухай хөөрэхэдөө, искусственна аргаар үрэжүүлгын эмхидхэлые хонишодто заажа үгэhэн байха юм. Сэлэнгын совхозой директор нүхэр Мельников хонидто тэжээл бэлдэхэ тушаа ажахынгаа дүй дуршэлые тодорхойлон хэлэбэ. Хонишодой hуралсалда ондоо бусад мэргэжэлтэд хабаадана. Энээнhээ гадна, арба-хорин жэлдэ хонин ажалда хүдэлhэн Химнын совхозой түрүү хонишон Б. Б. Шагжиев, Юрөөгэй хонишон Ц. Д. Бадмаева, Тельмэнэй нэрэмжэтэ колхозой хонишон Л. М. Латышев,

ЗУРАГУУД ДЭЭРЭ: хонишодой hуралсалай үедэ.

СОВЕДУУДЭЙ ХҮДЭЛМЭРИ

ОРОЛДОЛГО, АНХАРАЛ ХЭРЭГТЭЙ

БОРЬЁОГОЙ СОВХОЗОЙ түб — Белоозерск тосхон шэнжэ түхэлөөрөө городой маягтай боложо байнхай. Уужам ута гудамжануудтай, шэнэ барилганууд олон — Соёлой байшан, библиотекэ, дунда hургуули, больница гэхэ мэтэшэлэн. Айл бүридэ радиоло, оёдолой, хубсаhа угаадаг машина, зөөлэн диван, hандали болон бусад гэр соохи хэрэгсэлнүүд бии. hонин ном, газетэ, журналнууд стол, таг дээрэ дэлгээтэй. Ууяса түлиhэн гү, али ууралаар дулаасуулагдаhан уужам олон таhалгатай гэрнүүдээр Ильичэй лаампын гэрэл яларна.

Ажаhуудалай эрилтэнүүдые хангаха иимэрхүү арга нүхэсэлнүүд тансахан совхозой түбтэ бэшэ, отделени бүхэндэ байгуулагданхай.

Тиигэбэшье, энэ асуудалаар сомоной Соведэй гүйсэдком, депутадууд саг үргэлжэ hонирхожо, арад зоной эрилтэдэ анхаралаа табижа байдаг юм. Үбэлжэлгэдэ бэлэдхэлые тусхай комиссиин шалгахада олон дутагдалнууд элирүүлэгдээ hэн. Тэдэнь мүноо заhан заларуулагдажа байна.

Мүноо манай ажалшад Совет засагай байгуулагдаhаар 50 жэлэй hайндэрые үндэр амжалтануудаар угтаха зорилготойгоор шэнэ социалис уялгануудые абаад, габшагайгаар хүдэлжэ байна. Тиимэhээ айл, хүн бүхэн ажаhуудалайнгаа талаар ямаршье хэшэггүй, бүри хангагдамал байха ёhотой гэhэн зорилго сомоной Совет урдаа табина. Энэ зорилгые эрхим hайнаар гүйсэдхэхын тулада Соведэй саг үргэлжын комиссинуудай гэшүүд, депутадуудай постнууд болон депутат, эдэбхитэн бүхэндэ даалгабари үгтэнхэй.

Эдэнэр бригада, гүүртэ, отара дээгүүр ажалшадай ажаhуудалай хангамжые ажаглан хаража, гараhан дутагдалнууд тухай сомоной Соведтэ дары мэдээсэжэ, тэрэ иие зайсуулха тушаа дары хэмжээ абхуулжа байха болоно.

Сомоной Соведэй депутат И. Д. Плюснин Бооцын отделениин дэргэдэ байгуулагдаhан депутадуудай бүлгэмые ударидадаг. Тус бүлгэм малшадай ажаhуудалай, соёл культурын эрилтэнүүдые гүйсэдхэхэ талаар ехэ юумэ хэнэ. Депутат нүхэр Буянтуевай хүтэлбэрилдэг хүдөө ажахын саг үргэлжын комиссиин гэшүүд хонишодой ажал хүдэлмэридэ эрхим арга нүхэсэл байгуулхын түлөө ходо, hанаагаа табижа, үзэгдэhэн дутагдалнуудые дары зайсуулхын түлөө оролдожо байдаг юм.

Холуур hуудаг малшадай гэр байранууд дулаалагдабашье, уhа түлеэгээр, эдеэ хоолой продукт болон эд бараагаар хангаха, ном, газетэ, журналнуудые тэдээндэ таhаралтагүй хүргэхэ, кино, концерт харуулжа hонирхуулжа байха гээшэ баhал тон ехэ удха шанартай. Энээниие яашье мартажа болохогүй. Энэ талаар сомоной библиотекэ, совхозрабкоопой правлени, клубай совет тусхай түсэб зохёонхой. Сомоной Совет эдэ хэмжээнүүдэй дүүргэлтые алдадгүй хинажа байха юм.

Түбэй болон отделени бүриин дэргэдэхи клубуудай уран hайханай коллективүүд ажалшадай урма зориг дээшэлүүлмээр наада концерт, лекци, хөөрэлдөө эмхидхэхэ болоно.

hаяхан сомоной Соведэй ээлжээгэ сесси дээрэ бүгэдэ ниитын hуралсалай али зэргэ бэелүүлэгдэжэ байhан тухай асуудал хэлсэгдээ. hургуулиин наhанай хүүгэд бүгэдэ hуралсажа байгаашье, совхозой түбтэ баригдажа байгаа hургуулиин байшангай үшөө ашаглалтада үгтөөгүй дээрэhээ гасалдал үшөө ехэ. Малшадай hургуулиин хүүгэдэй байха интернат, хамтын байра тон хангалтагүй. hургуулиhаа холо зайтай газарта hуудаг ажалшадай хүүгэдые машинаар зөөхэ ябадал эмхидхэгдээгүй. Совхозой дирекци «машинагүй» гээд энээниие өөдэ абанагүй. hургуулиин шэнэ барилга ерэхэ он гаратар дүүргэгдэхэнь шахардуу. Энэ дутагдалые зайсуулха тушаа депутадууд шанга эрилтэ совхозой дирекциин үмэнэ табиhан, зохихо шиидхэбэри абаhан байна.

Манай сомоной харьяата Борьёогой совхоз энэ жэлдэ ажахынгаа бүхы hалбаринуудта нилээд амжалта туйлажа шадаа. Совхознай 46,5 мянган тоо толгой хонидоо hайнаар ондо оруулжа, 1816 центнер алтан мүнгэhэтэ ноохо гүрэндөө тушаажа, түсэбөө үлүүлэн дүүргээ юм. Мүн тарлан ажахыhаа эрхим hайн ургаса хуряажа, 90 мянган центнер ороohон гүрэнэй амбаарта оруулагдаhан. Энэнь түсэбөөр хараалагдаhанhаа дүрбэ дахин ехэ.

Саашадаа сомоной Соведэй гүйсэдком, саг үргэлжын комиссинууд, депутат, эдэбхитэн бүхэн дурсагдаhан асуудалнуудта анхаралаа табижа, аhан шалалдараа оролдохо ёhотой бшуу.

Д. ТОГОЧЕЕВ,
Зэдын аймагай
Белоозёрскын сомоной
Соведэй гүйсэдкомой
түрүүлэгшэ.

МОНГОЛ НҮХЭДЭЙ ХОЁР БЭШЭГ

МАНАЙ «Буряад үнэн» газетые захижа, алгадгүй уншажа байдаг хүнүүд Монгол орондо олон бии юм. Социалис Буряад ороной арад түмэнэй улас түрын, ажахын, соёл гэгээрэлэй талаар туйлаhан амжалта, хүгжэлтэ тухай «Буряад үнэн» газетын хуудаhануудhаа монгол нүхэднай уншан танилсажа, коммунизм байгуулжа байгаа совет арадай илалтаар баясажа байдаг тухайгаа мэдээсэнэ. Социализм байгуулжа байгаа Монгол ороной холын Гоби-Алтайн болон Ховдо аймагуудhаа манай редакцида эльгээhэн хоёр бэшэг эндэ толилнобди.

«Буряад үнэн» газетые захижа hонирхон, алгадгүй уншажа байдаг хүнүүд эндэ дурсагдаhан хоёр аймагта бэшэ, харин бүхы Монгол Арадай Республикын хото, хүдөө аймаг, сомон бүридэ шахуу бии байна. Манай газетын монгол уншагшадай эльгээhэн бэшэгүүд газетымнай хуудаhанда толилогдожо байдаг.

«Буряад үнэнэй» уншагшад, эдэ үнэн хани, анда нүхэдэйнгөө бэшэг уншажа hонирхохотойгоо хамта, эрхим нүхэдтөө харюугай бэшэг эльгээжэ, өөhэдынгөө ажал хүдэлмэриин дүй дуршэл, туршалга тухайгаа мэдэлсэжэ байха бэзэ гэжэ манай газетын редакци найдана.

* * *

Буряадай АССР-эй ажалшадта мэндые хүргэжэ, гэгээн түгэата коммунизм байгуулжа байгаа алдар габьяата ажал хүдэлмэридэтнай амжалта хүсэнэм.

Бидэ, монгол арад зон, совет хүнүүдые манай үнэн хани, анда аха дүүнэр гэжэ тоолонобди. Энэнь гүн удхатай. Юуб гэхэдэ, Монголой ажалшад өөhэдынгөө гэрэлтэ hайхан шэнэ байдалые Совет гүрэнэй, тэрэнэй арад түмэнэй халуун туhаламжатайгаар байгуулжа байна.

Мүнөө манай аймагта совет мэргэжэлтэд, нүхэд Мальковский, Цветов, Брузилов болон бусад ажалладаг. Эдэ нүхэдэй ударидалга туhаламжаар Гобиин нютагуудаар худаг малтагдана. Мал ажал, барилга, тараалангай ажал хүгжөөхэ хэрэгтэ совет мэргэжэлтэд монгол нүхэдөө hургана, өөhэдынгөө ажалай дүй дуршэлые хубаалдана.

«Буряад үнэн» газетэ захижа уншадаг болоhоор табан жэл болооб. Хойшодоошье ходо захижа, уншажа байхаб. Би почтын хүдэлмэрилэгшэ туладаа совет хэлхеэ холбооной хүдэлмэрилэгшэдэй ажалай дүй дуршэл тухай hонирходогби. 1967 ондо Монголой хэлхеэ холбооной хүдэлмэрилэгшэдэй зүблөөн болохо юм. Тэрэниие бидэ ажал хүдэлмэриин амжалтаар угтаха зорилго табинабди. Тиимэhээ совет почтын хүдэлмэрилэгшэдэй түрүү жэшээ, онол аргые өөhэдынгөө ажалда нэбтэрүүлхэ хүсэлтэйбди.

Совет хэлхеэ холбооной нэгэ хүмүүжүүлэгшэтэй бэшэгээр харилсажа танилсан, ажал хүдэлмэриингөө дүй дуршэлые хубаалдажа байхые би ехэтэ хүсэнэб.

Совет анда нүхэд, минии гуйлтые дүүргэжэ үзыт. Та олон нүхэдөө хүндэдхэн мэндэшэлэгшэ.

Г. УХНАА.

МНР. Гоби-Алтай,
харилсаа холбооной шуудан харилсаанай эрхилэгшэ

* * *

Монгол-совет хани барисаанай заншалта hэрые угтуулан, «Буряад үнэн» газетын уншагшад Та бүхэндэ аха дүүгэй халуун баяр хүргэжэ, hайн hайханиие, монголой жиирэй нэгэ ажалшан би өөрынгөө зүгhөө хүсэнэм.

Би «Буряад үнэн» газетые мүнөө наймадахи жэлдээ захижа, уншажа байнам. Энэ газетэ намда ехэ тупалдаг, хоёрдохи багшамни болодог юм. Энээгээр би бахаржа ябадагби.

Танай газетын хуудаhан бүхэниинь намайе ехэ юумэндэ hургажа, олон танилтай болгожо үгэнэ. Совет хүнүүдэй ажал хүдэлмэриин илалтаар бидэ баясажа байдагбди.

«Буряад үнэн» газетын олон уншагшадта ажалай амжалта, элүүр энхые хүсэн мэндэшэлэгшэ.

ШАГДАР.

МНР. Ховдо аймаг.
Эрүүлийг хамгаалха газарын нягталан бодогшо (бухгалтер).

ДЭБЖЭЛТЫН ТҮЛӨӨ ТЭМСЭГШЭД

Промышленна үйлэдбэри хүгжөөлгэдэ научно-техническэ бүлгэмэй ямар ехэ үүргэ дүүргэдэг байhаниинь эндэ мэдээжэ. Үйлэдбэри дээрэ техническэ дэбжэлтэ туйлахын түлөө тэмсэлдэ научно-техническэ бүлгэм тон ехэ габьяатай гээшэ.

Научно-техническэ бүлгэм өөрын түүхэ намтараар [illegible] юм. Аяар 1866 ондо Петербургда тус бүлгэм байгуулагдаhан. Тэрэ үедэ энэ бүлгэм оройдоол 332 гэшүүдhээ бүридэhэн байгаа. hүүлээрнь гэшүүдынь олошоржо эхилээ. Ямар зорилготойгоор техническэ бүлгэм эмхидхэгдэhэн байгааб гэхэдэ, Эхэ оронойнгоо промышленность болон техникын хүгжэлтэ түргэдхэхын тула [illegible] олон hалбаринуудта хүдэлдэг эрдэмтэд, мэргэжэлтэд өөhэдынгөө хоорондо нягта нэгэдэл байгуулха [illegible] болоhон.

[illegible] дээрээ тус нэгэдэл 1866 оной ноябриин 20-до эмхидхэгдэн соносхогдоhон. Ушар иимэhээ байгша оной ноябриин 20-до тэрэнэй бии болоhонhоо хойшо эгсэ [illegible] жэл гүйсэбэ.

hаяхан республикымнай научно-техническэ ажал ябуулагшадай эдэбхитэд Улаан-Үдын оперо, баледэй театр соо олоороо сугларжа, энэ түүхэтэ үдэрые тэмдэглэбэ. Ойн баярай суглаае профсоюзуудай областной соведэй секретарь Д. Ц. Ринчино нээжэ, элидхэл хэhэн [illegible]. Мүнөө үедэ СССР доторхи научно-техническэ бүлгэм хамта дээрээ 3 миллион гаран гэшүүдhээ бүридэнэ. Тэдэнэй 6 мянга гаран хүниинь манай республикын промышленна предприяти, барилгын бусад организацинуудта хүдэлжэ байнхай.

[illegible] предприятинуудта техническэ соведэй уялгануудые научно-техническэ бүлгэмэй эхин организацинууд гүйсэдхэн дүүргэнэ. Республика доторхи научно-техническэ ажал ябуулагшадай соведүүд шэнэ техникын шухала асуудалнуудые шиидхэлгын хэдэн олон конкурснуудые эмхидхээ, инженерно-техническэ хэдэн зуугаад хүдэлмэрилэгшэд, ухаалан зохёогшод, үйлэдбэриин түрүүшүүлые творческо командировкоор холын хизаарнуудта эльгээгээ. Улаан-Үдэдэ научно-техническэ конференци оло дахин үнгэргэгдөө. Азовск, Киев, Коломно, Москва, Ленинград болон бусад городуудай эрдэмтэд, промышленна предприятинуудай хүдэлмэрилэгшэд эдэ конференцинүүдтэ хабаадалсажа, ажалаа научна үндэhэн дээрэ эмхидхэхэ, продукциин шанар hайжаруулха тухай шухала асуудалнуудые удха түгэлдэрөөр шиидхэлсэhэн, hүүлэй жэлнүүдтэ уралан нарижуулгын олон дурадхал үйлэдбэридэ нэбтэрүүлэгдээ. Тэдэ олон миллион түхэриг олзо оруулаа.

Научно-техническэ бүлгэмэй эмхидхэгдэhээр 100 жэл гүйсэhэнтэй дашарамдуулан, техническэ дэбжэлтын түлөө тэмсэлдэ эдэбхитэйгээр хабаадагшадай ажал үндэрөөр сэгнэгдэбэ. Инженернүүд Малютин, Попов, Пронин гэгшэдтэ «Буряадай АССР-эй габьяата инженер» гэhэн хүндэтэ нэрэ зэргэ олгогдобо. Инженернүүд Ларев, Уланов, Музыка гэгшэд Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Хүндэлэлэй грамотаар шагнагдаба. НТО-гой 24 гэшүүд Буряадай АССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Хүндэлэлэй грамотада, 7 хүн научно-техническэ бүлгэмэй Бүхэсоюзна Соведэй Хүндэлэлэй грамотануудта хүртэбэ.

Агуу ехэ Октябриин 50 жэлэй ойн баярые угтуулан, мүнөө республикымнай научно-техническэ бүлгэмэй ажал ябуулагшад шэнэ зорилгонуудые урдаа табижа, эрдэмэй туйлалтанууд болон дүй дуршэлые ажал хүдэлмэридэ бүри үргэнөөр ашаглан хэрэглэхын түлөө эршэ түгэсөөр тэмсэжэ байна.

Г. ГАРМАЕВ.

ОРОНГЫН ДУУШАД

Улаан-Үдын аймагай Оронго, Харгана нютагайхид, «Коммунизм» колхозойхид hаяын хэдэн үдэрнүүдтэ ехэ hонин наада хараба. Тэдэниие городhоо гү, али холоhоо ерэhэн артистнууд бэшэ, харин нютагайхидынь баярлуулба.

Оронгынхидай энэ уран hайханай бүлгэмдэ таби гаран, дэлаад хүнүүд хабаададаг. Тэдэнэр уран зохидоор гоёогдоhон буряад хубсаhатай. Сценэ дээрэ бултанайнь гаража ерэхэдэ, ехэ hүртэй, hайхан байдаг. Тэдэнэй дунда парткомой секретарь Г. Э. Санжиев, персональна пенсионер Радна Будацыренович Бимбаев болон бусад нютагай түрүү бэрхэ хүнүүдые харахат.

Оронгынхидай репертуарта буряад арадай урданай, мүн мүнөөнэй дуунууд олон. «Ленин бидэнтэй», «Эрэлхэгээр нүхэд». «Республикаяа магтанаб», «Сэлэнгэ» гэдэг олоной мэдээжэ дуунуудые татажа, тэдэ бүгэдөөрөө ханхинадаха юм. Харин бүhэтэйшүүлэйнь «Боро шинель», «Хүршымнай басаган» гэдэг дуунуудые ханхинаса татахань айхабтар hүрөөтэй. Мүн басагадынь «Лён», «Эдир наhан» гэжэ дуунуудые гоё hайханаар гүйсэдхэнэ. Екатерина Горюнова Пурбодоржи Гармаев хоёрой буряад арадай дуунуудые дуулахадань хүн зон hайшаадаг. hаалишан Долгоржап Гомбоевагай иарагуу hайхан хоолойн аялга нютаг зонойнгоо зүрхэ сэдьхэл баясуулна.

Оронгын дунда hургуулиин хүгжэмэй багша Николай Горюнов клубые даагша Софья Содномова хоёр энэ уран hайханай бүлгэмые хүтэлдэг.

Оронгын дуушад Октябриин хубисхалай 50 жэлэй ойе угтуулан, аймагайнгаа бүхы колхоз, нютагуудаар ябажа, хүдөөгэйнгөө малшад, тарияашадта олохон концерт харуулхаар бэлдэнхэй.

А. РИНЧИНОВА.

„САЛАХАЙ ХУДАГ" ШАДАР

Совет хүнүүд хилын саана

Сахарын сүл губиин тэб тэгэн[illegible] оршодог уhа, ургамалтай Ин-Салах тосхон шадар хэды модод байдаг. Эдэ модод 60 миллион наhатай юм гэлсэдэг. Модоной набша [illegible] hаршаганадаггүй, hалаа [illegible] хүдэлдэггүй, шанга [illegible] hалхинай бууханданьшье [illegible]гадаггүй юм. Тэдэ модод шулуун шэнги хатуу боложо хатанхай. Урда сагта хангал ургамалтай хизаарые наранай хурса элшын шатаан илаhанай хүнэлдэ бодхоогдоhон хүшөө мэтэ сорьёлдон байдаг.

Ин-Салах—Сахарын энэ хизаартахи уhа, ургамалтай эгээн [illegible] газарнуудай нэгэн юм. Урдын [illegible] сагта, араб-мусульмануудай [illegible] руу ерээгүй байха үедэ, хара [illegible] байтай барлаг Салах хэрзэгы [illegible]hээ тэрьедэжэ ябатараа, энэ [illegible] губида дабhагүй уhатай худаг [illegible], тэрээнтэй нэгэдэhэн бусад [illegible]гуудтай хамта багахан тосхоной hуури табяа юм гэлсэдэг. [illegible] тиимэhээ энэ уhа, ургамалтай газар Ин-Салах—«Салахай худаг» гэжэ нэрлэгдэнхэй.

Энэ hуурин ехэ зохид газарта, [illegible]лайн эрьеын районуудые Нигер мүрэнтэй холбоhон субаса харын бэлшэр дээрэ тогтоhон байгаа. [illegible]лайн эрье шадар уhан зам хүгжэжэ, Ин-Салахта ехэхэн тойбо татаhан. Тэмээн субасын хэрэглэгдэхээ болиходо, энэ газарай ажамидарал таhалдашаха байhан аад, финигүүд абарба. Пальма модод Салахай булагhаа умдал умдалhаар, жэмэсээрээ хүнүүдые тэжээдэг байба. Пальмын оёороор ешмээн таригдадаг, шэрхи хүдэр хонид бэлшэдэг байгаа. Юрэдөө Ин-Салахта үгытэй ядуу, аали түбшэн байдал оршоод, он жэлнүүд үнгэржэл байха.

Хожомынь хари хүнүүд Алжирта ерэбэ. Түрүүн ногоон ургамалтай хойто зүгтэ ерэhэн аад, хэдэн арбаад жэлэй үнгэрхэдэ, сүл губида засагаа нэбтэрүүлжэ, уhа, ургамалтай ехэ ехэ газарнуудта сэрэгүүдээ табиба. Яахадааб гэхэдэ, Салахай омог абаритай үрэ hадаhан барлаг болон номгордоггүй, булимтарагшадшье амар амгалан байдаггүй hэн. Ин-Салахые эзэмдэхэ гэhэн капитан Пэнугэй дурасхаалда бодхоогдоhон хүшөө мүнөөшье эндэ бии. «Эзэмдэгшые» нютагай зон жадаяа барин угтаа.

Удаань Ин-Салахта үшөө нэгэ аюул тохёолдоо: газар доорохи уhан шэргэжэ эхилээ. Худагай уhан улам доошоо орожо, hубаг ханаабай, пальмануудай доогуурхи булагай уhан улам бага боложо захалба. «Иигээд лэ энэ газарнай хатахань гээшэ гү?—гэжэ нютагай зон бүри нёдондо жэл hанаата болодог байгаа. — Иигээд нүүдэл байдалтай боложо, пальмануудаа халуун элhэнэй дунда хаяха болохомнай гээшэ гү?»

Үгы даа, тэндэхи газар нардаа хатаагүй. Салахай худаг урдынхидаал адли уhаар баян болонхой. Эхинhээнь хөөрэхэдэ иимэ байна. Алжир ошоhон совет гидрогеологуудай хүтэлбэрилэгшэ Серафим Голубев энээн тухай иигэжэ хөөрэнэ:

— Ин-Салах ошохоёо Батна хотоhоо энэ жэлэй февралиин 1-дэ гараа hэмди. Газар малтаха түхеэрэлгэ, станогууд болон долоон хоногой уhа ашаhан машинанууднай hубарилдаа. Алжирта олон hара ажаллажа, Сахарын элдэб хизаарнуудта артезиан худагуудые малтаhан совет мэргэжэлтэд манай бүлэгтэ оролсобо. Теэд урда тээнь Сахарын урда зүг барин тиимэ холо хэмнайш ошожо үзөөгүй байгаа. Алжир нүхэднай: Ин-Салахые абарха хэрэгтэй, хосорхоёо байна гэжэ хэлээд, үшөө иигэжэ нэмээ hэн: француз геологууд Ин-Салахай газар доро уhан үгы гээд, худаг малтахаяа арсаа юм.

Бидэнэр тэндэ ошоод, малтажа эхилбэбди. Мартын 25-да түрүүшымнай худагhаа уhан гаража эхилээ. Тэрэ саанаа ехэ гээшэнь, секундэ соо 70 литр.

Сүл губидахи ургамалтай энэ газарые уhаар хангахын хажуугаар, манай нүхэдэй хүдэлмэри социально-экономическа ехэхэн удхатай байба.

Ерэхэ жэл Алжирта газар эдлэлгын шэнэ хуули гаргагдажа, газаргүй тарияашад хубитаяа абаха юм. Ин-Салах энэ хэмжээ ябуулгын газаа тээ үлэхэгүй. Мүн эндэшье тус тустаа арбаад тарияашан-хаммесүүдые мүлжэжэ байhан помещигүүд бии юм. Тэдэнэр ургасын табанай нэгэ хубиие абахын түлөө баянайда ажалладаг. Бидэнэй олоhон уhан хаммесүүдэй кооперативта үгтэhэн газарай ехэнхи хубиие уhалдаг байха. Уhалагдадаг газар диваажанай орон гэжэ эндэ нэрлэгдэдэг. Тиихэдээ бидэнэр диваажанай орон үргэдхэлсэhэн болонобди. Тэрэ газарнай мүлжэгшэдтэ бэшэ, харин ажалша зондо хүртэхэ.

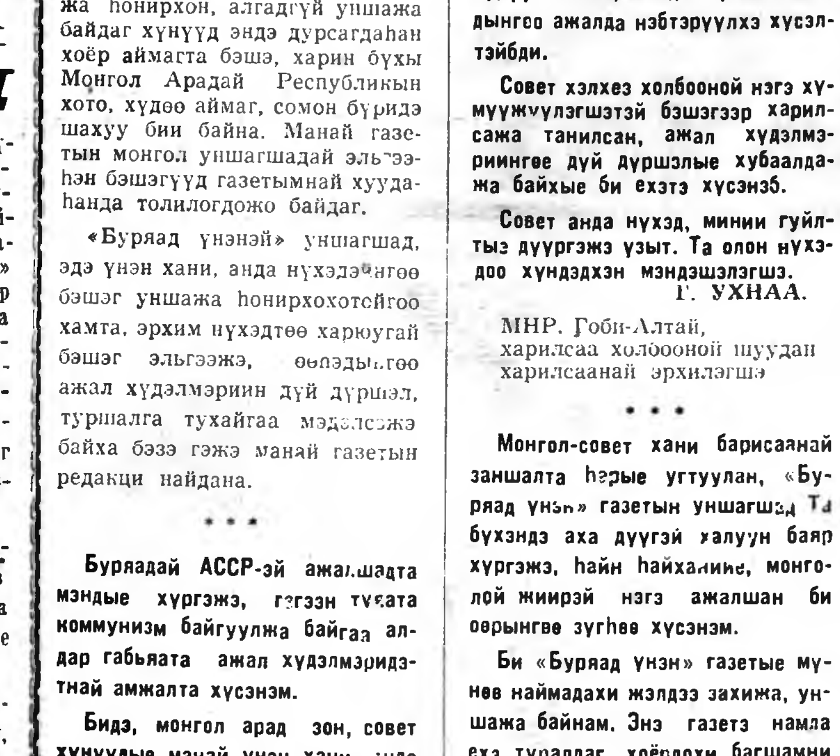
— Бидэнтэй хамта Алжирай хүдэлмэришэд уhа бэдэрэлсээ, тэдэнээ худаг малтаха мэргэжэлдэ hургаабди,— гэжэ С. Голубев хөөрэнэ.

— Нютагайшье хүн зон манда туhалаа. Инженер Иван Снежко гэгшын хүтэлбэрилдэг манай нүхэд түрүүшын худагhаа тээ холохоно үшөө хоёр худаг малтаба. Хамаг юумые шатаан дүргэхөөр халуунда ажаллаабди. Хэлэхын аргагүй хэсүү бэрхэтэй байгаа. Нэгэтэ элhэтэ шуурган бууба. Малтагдаhан нүхэ руугаа соргонуудые hуулгаха болоод байгаабди. Тэдэниие hуулгаагүй hаа, нүхыемнай элhэн бүтүүлжэ, олон үдэр хэhэн хүдэлмэримнай миин hалашаха байгаа. Нюуртаа халхабша үмдөөд ажаллажа, нүхэ руугаа элhэ оруулангүй, соргонуудаа hуулгаа hэмди. Буровой мастер Монькин, инженер Корюкин, техник Пахтадзе, топограф Матвеев болон тэндэ ажаллагшад бултадаа эрэлхэг зоригтой хүнүүд байhанаа харуулаа.

Ин-Салахай сэлеэнэй аха захатан буровигуудые ябахынь урда тээ ехээр хүндэлбэ. Отогой ахалагша шабар гэртээ айлшадаа оруулаад, ешмээнэй гурилаар бариhан томо томо шаангинуудые хухалан хубаажа, эгээн дээдэ хүндын тэмдэг болгон совет мэргэжэлтэ бүхэндэ барюулаа.

Сахарын сүл губидахи уhа, ургамалтай Ин-Салах шадар шулуун шэнги хатуу болошоhон модод байна. Тэдэнэй хажууда Сахарын халуун элhэтэй газар дороhоо хүн зоной аша туhада гараhан аршаан шэнги арюун уhан сэхэ өөдөө сорьёлон шэдэлжэ байдаг.

В. ЦОППИ.
(АПН-Радио).

Эдеэ хоолой министерствын промышленностиин лабораторидо эдеэ хоолой ачализ үргэнөөр хэгдэдэг юм. Эдэнэй ажалhаа ехэ юумэн дулдыдадаг. Лабораториинхид анализ тэрэ дары хэжэ, саг болзор соонь эльгээдэг байха юм.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: лабораториин инженер-химигүүд **Ольга Полонникова, Ольга Гельман** гэгшэд **районhоо эльгээгдэhэн эдеэ хоолой анализ абажа байна.**

С. БАЛДУЕВАЙ фото.

РЕПОРТАЖ

АЖАБАЙДАЛАЙ ТАБСАНГУУД

Жаран жэл! Энэмнай нэгэ хүнэй наһанда айхабтар ехэ саг. Харин түүхэдэ нэгэ зуун жэлэй хахадынь ааб даа. Тиибэшье жара, дала наһаяа гүйсөөд, дүшөөд, табяад жэлэйнгээ ажал, хэһэн хэрэгээ согсолжо һуухада, жаргал ёһотой. Теэд хүнэй хэһэнээрээ һанаагаа амардаггүй, урагшаа хододоо эрмэлзэжэ, тэгүүлжэ байдагынь гайхалтай юм. Олон орьёлнуудые дабаашье һаа, саанань байһан дабаае дахин дабаха зоригтой, хүсэлэнтэй байһандаш, хүн, шамда атаархамаар. Толгойнш үһэн бууралтажа, һаншаг дээгүүрнии мүнгэн хюруу ялалзаа. Хэды нимэ болобошье, һанаан сэдьхэл зүрхөөрөө залуу байһандаш, шинии ажабайдал, хэрэг үйлэ тухайш шүлэг, дуу, туужа, үгүүлэл зохёомоор даа.

Жаран жэл! Буряадай АССР-эй арадай уран зураашан Александр Александрович Окладниковай түрэһөөр 60 жэл гүйсэбэ. Жаран хабар! Жара дахин уулзаһан түрүүшын ургы!

...Шэрүүн үе сагай һалхин. Эрхэ сүлөө, зол жаргалайнгаа түлөө тэмсэн бодоһон Россин хүдэлмэришэн ангиин зүрхэн, манлай болоһон Ленинэй парти шуһата шуурган, байлдаан соогуур эрэлхэг хүбүүд, басагадаа алдана.

Лондон. 1905 он. Революционер И. В. Бабушкин партиин даабаряар В. И. Ленинда Лондон ошоно. Хари хэлэ ёһоор мэдэхэгүй, мүнгэ алтаар түлюуршаг хүндэ аяар Россиһаа Англи ороходо гээшэмнай хэсүү хэрэг һааб даа. Теэд Бабушкин Ленинтэй уулзаа. Россида боложо байһан һонин, эгээл түрүүн революциин агуу дэбжэлтэ тухай тэрэ хөөрөө.

...«Россиһаа ерэһэн һураг». Буряадай АССР-эй арадай уран зураашан А. А. Окладниковай бүтээһэн зохёол. Тиихэдэ, 1905 ондо Александр Александрович түрөөшьегүй байгаа. Харин мүнөө үдэр бүхэндэ И. В. Бабушкинай нэрэмжэтэ гудамжаар ажалдаа алхалхадань, үглөө бүхэндэ суута революционерэй хүшөөдэ дохин тарахадань, дүлэтэ большевик тухай зураха, бэшэхэ, хүсэл эрмэлзэл Окладниковай сэдьхэлдэ ороо ёһотой. Теэд нимэ хүн тухай бэшэн, зурангүй байжа яажа болохоб?!

«Россиһаа ерэһэн һураг». Ц. С. Сампиловай нэрэмжэтэ музейдэ нээгдэһэн А. А. Окладников Е. И. Неволина хоёрой зурагуудай выставкэдэ энэ зохёол харанабди. Хажуудамнай А. А. Окладников

өөрөө зогсоно. Энэ зурагай хайшан гэжэ бүтэһэн тухай тэрэ богонихоноор хөөрэнэ. Гушан табан жэлэйнгээ ажал тухайшье дурдана.

Александр Александрович Окладниковай ажабайдал, ажал хэрэгыень энэ выставкэ дээрэһээ мэдэжэ абамаар. Һубарюулан табигдаһан зураг бүхэнэйнь урда үни удаан зогсожо, уран зураашын ажабайдалай табсангуудые тоолон гаранабди гэхээр лэ. Гушан табан жэлэй ажал. Гушан табан жэлдэ палитрын урда зогсоһон бэе. Гушан табан жэлдэ биирэ бариһан уран гар.

Агууехэ Октябриин 50 жэлэй ойе хойто жэл угтахамнай. Тэрэ гайхамшатта ойдо бэлдэжэ байһан үедэ уран зураашан Окладниковай творчество шэнжэлэн үзэхэдөө, Буряад оронойнгоо түүхэ, урданай, мүнөөнэйншье ажабайдалтай танилсанабди.

«Россиһаа ерэһэн һураг». В. И. Ленинда хүрэжэ ерэһэн революционер Иван Васильевич Бабушкинай шарайе харахада, сэдьхэлэй хүдэлэнги, ехэ хэрэгтэ һанаагаа зобоһон, тэрэ хэрэгэйнгээ түлөө амн наһаяашье үгэхөөр бэлэн хүн гэжэ этигэмээр.

Агууехэ вождь В. И. Ленинэй образ том элеэр тобойн тараа. Россида боложо байһан революционно дэбжэлтын суурян багшымнай сэдьхэл зүрхые эзэлэнги. Вождиимнай бүхы һанаашиинь —Россидаа. Зэбсэгтэ восстани, парти, хүдэлмэришэн анги, засаг тухай сэсэ мэргэн үгэеэ хэлэхээ бэлдэһэн, ехэ тэмсэлэй дүтэлһые хүлеэн ядаһан бэень, эрид шиидэнгеэр Росси тээшэ шэртэһэн нюдэдынь бидэнэй зүрхэ сэдьхэлые хүдэлгэнэ. Мүн һуури дээрээ үндын алдаһан, эрэлхэг революционерэй үгэ бүхэниие алдангүй шагнахые оролдоһон Надежда Константиновна Крупская. Эдэл даа эрэлхэг хүнүүд, хүдэлмэришэн, таряашанай эрхэ сүлөө, зол жаргалай түлөө бэеэ үгэһэн, амн наһаяа зорюулһан хүнүүд.

Зурагууд, зурагууд. Агууехэ Октябриин дүлэн Байгал дээгүүр соробхилоо. Һүүлдэнь Сибириин дайдада аашалжа эхилһэн хариин интервентнүүд, японтон, сагаантан. Совет засагые Буряад орондо тогтоохын түлөө буу барижа тэмсэһэн партизанууд Т. Панов, И. Фролов, П. Смолин болон бусад.

Нэхы хонин дэгэл үмдэһэн, дулаан папааха малгайгаа улаан бүд зүүһэн, булад һэлмэеэ тулаад, шиидэнгеэр шэртэһэн партизан И. Фролов. Энэ хүн арад зонойнгоо хэрэгэй түлөө амн наһаяашье үгэхөөр бэлэн. Үдхэн нидхэ дороһоо ялалзаһан хоёр нюдэн, сухалтайгаар хажуу тээшээ хиидэһэн һахал, бүхөөр зууһан уралынь үбгэн партизанай сэдьхэл сооһи гүнзэгы бодол хүсэлтэй нягтаар холбогдонхой. Тиимэ даа. Тэмсэлынь хүнгэн бэшэ һэн. Олон нүхэдынь шуһата байлдаа-

нуудта унаа, аха дүүнэрыень, эхэ эсэгыень сагаантан зобоогоо. Теэд арадай үүр сухал, арадай хүсэн гээшэмнай тэһэрхэеэ байһан вулканшуу ха юм даа.

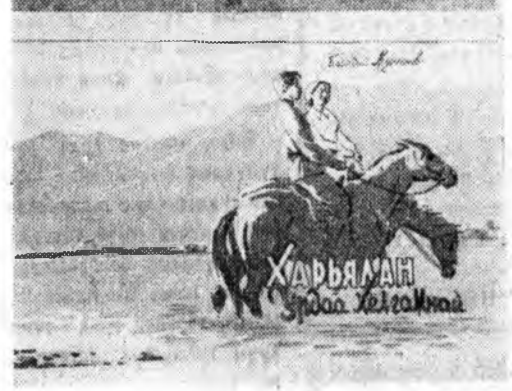
Хүндэтэ Александр Александрович! Һайнта даа. Совет засагай түлөө амн наһаяа гамнангүй тэмсэһэн хүнүүдые харуулжа шадаат. Эдэ зурагуудтнай агууехэ революцимнай түүхэ, намтарай алтан жасада оролсохол ёһоороо оролсохол даа.

Ажабайдалай табсангууд. Уран зураашын ажабайдалай зам хүнгэн бэшэ. НЭП-эй үедэ Эрхүүгэй уран зурагай училищида һураа. 1933 ондо Буряадта уран зураашадай холбооной эмхидхэгдэхэдэ, түрүүшын гэшүүдэй нэгэн боложо ороо. Түрүүшын уран зураашад Хангалов, Дадуев, Сампилов, Мэрдыгеев гэһэнүүд.

Дэлхэй дээрэхи түрүүшын социалис гүрэн. Хүндэ индустриин хүгжэлтын алхам Буряадташье дуулдана. ИВЗ. Ехэ барилгын һуури табижа байһан хүбүүд, басагад. Манай аханар, эсэгэнэр, эжынэр. «ИВЗ-дэ болоһон ударник» гэһэн зураг түрэл ЛВРЗ-эймнай түүхэтэй бидэнэй һанаа бодолые холбоно.

Совет арадай баатаршалгые хайшан гэжэ харуулхаб?! Социализмын бата һуури табижа байһан хүнүүдэй эрмэлзэл, хүсэл, зориг, найдалые ойлгосотой, уран тоёор урдашни тобойхо зэргэтэй. Экономикын гол шухала зорилгые бэелүүлхээ шармайһан таряашад, һаалишад, хүдэлмэри-

шэд танай зурагуудта, Александр Александрович, элеэр харагдана. «Хүн түрөө!» Шэнэ үе сагта, совет нэгэ бүлэдэ хүн түрэбэ. Агууехэ совет бүлэдэ нэгэ эрхэтэн, нэгэ ажалшан, нэгэ баатар, коммунизм байгуулалсаха нэгэ хүн нэмэжэ түрэбэ!

Ажабайдалай табсангууд. Эсэгэ ороноо хамгаалгын дайн. Япон милитаристнуудые бута сохилсоһон уран зураашан Окладников Хинган дээгүүр өөрөө алхалаа.

«Совет сэрэгүүд Ехэ Хинганиие дабана» гэһэн зураг бидэниие 1945 оной августда болоһон дайнай шуурганда асарна. Хормойдоо үүлэ манаһан орьёл уула шэлэнүүд. Манай сэрэгшэдэй түрилтэдэ тэсэнгүй тэрьелһэн дайсан. Бута зада һурэһэн дзот, дотууд. Азида нара мандуулан ерэһэн совет хүнүүд, совет сэрэгшэд ямар зоригтойгоор «Зүүн зүгэй Альпа» Хинганиие дабана. Сэрэгшэ бүхэнэй нюурта баатарай зориг, сухаришагүй эрмэлзэл бадаранхай, нигэжэл манай хүбүүд, басагад Коммунис партиингаа ударидалга доро тэмсэн, түйлай муухай боголшолгоһоо Европо, Азиие абараа ха юм. Та, Александр Александрович, өөрөөшье Хинганда шуһаяа адхаат. Совет сэрэгшэдэй баатаршалгые уран биирээрээ харуулжа шадабаг!

Буряад һайхан орон. Дэлхэйдэ суурхаһан Байгал далай. Амгалан ажал. Загаһашадай ажал уран зураашын сэдьхэлые татаа байна. «Байгал дээрэ», «Халуун үдэрнүүд» гэһэн зурагуудые харахадаа, Байгал далайнгаа гайхамаар баянии, загаһашадай эрэлхэг ажал, хэрэгые дахин дахин хаража ойлгонобди.

...Загаһашадай бригадир холо руу харан, онгосо дээрээ зогсоно. Загаһанай хэр бариглажа байһан тухай һанаагаа зобонги. Далайн баялиг—мүнгэн хаашарһата омолинууд шарбагашалдана. Үглөөнэй Байгалай арюухан агаар сээжэ дүүрэн һорон, ажалайнгаа урагшатайда баясаһан басаган. Эдэ хүнүүд өөһэдынгөө уялга, даабариие һайн ойлгоно, мэдэрнэ. Хүн зониие хангаха хэрэгтэ оролдожо ябаһанаа мэдэнэ хаш.

Зурагууд, зурагууд. Шэнэ үеын байдалай һалхин үлеэнэ. Буряад оронoймнай суута хүнүүд. Түрэл нютаг, сабшалан нуга, таряалан. Үглөөнэй нарые ажал дээрээ угтаһан һаалишан, сүлөөтэй сагтаа байгаалиа зураһан басаган, дэлгүүр дээрэ элбэг дэлбэгээр табигдаһан жэмэс, эдеэн...

Зал соогуур удаан ябанабди! Хүн гээшэ оролдобол, ажаллабал, ехэ юумэ бүтээдэг байна. Хори гушан жэлдэ хүдэлһэн һаалишадаймнай һааһан һүн—сагаан эдеэ хэмжээ һаа, далай болохол. Тэрээн мэтэ үбгэн уран зураашын бүтээһэн зохёол олон. Удха бэлигээрээ арадай ажабайдалай шэргэшэгүй булагһаа эхи абаа. Хүн зонoймнай ажабайдал тэрэл соо байһан мэтээр, ураар, тоёор харуулагдаа ха юм.

Хүн зонтоёо хододоо холбоотой байна Александр Александрович. Хүдөө нютагаар ябана. Тэрээн тухай түбэй журнал, газетэнүүд бэшэнэ. «Буряадай АССР-эй арадай уран зураашан» гэһэн зэргэнь олон юумэ хэлэжэ үгэнэ. Графика гээшэ творчестводонь ехэ һуури эзэлнэ. Хэды олон ном зураашын тараар шэмэглэгдээб?! «Буряад үнэн», «Правда Бурятии» газетэнүүдэй плакадууд—тэрэнэй. Шабинарынь—мэдээжэ хүнүүд.

...Сэлэнгын сэнгүү талада һолонго наадана. Үдхэн ногоон соогуур умбажа ябаһан мал. Сэнхир тэнгэридэ жэргэмэлэй дуун. Энэ акварель. Уран гарта хүнэй зохёол. Энэ һолонгоһоо һайхан утаһа залтан, аяар холоһоо Ородой түрүүшын революциһаа сууря абаһан творчествотнай, хүндэтэ Александр Александрович улам саашаа һалбараг.

Олон дабаа дабаат! Үшөө дабахые хүсэнэт! Агууехэ Октябриин 50 жэлэй ойдо зорюулан, Буряадай суута хүнүүдэй портредүүдые зуража эхилээт. Одоол энэмнай жара наһанай жаргал бэшэ гү? Ажабайдалайтнай табсангууд дээрэ үндэртэл гараа. Үшөө дээшэ гараг лэ!

Г. ДАШАБЫЛОВ.

Улаан-Үдэ. Ц. С. Сампиловай нэрэмжэтэ уран зурагай музей.

ХИЛЫН СААНАҺАА

П. Пикассогой выставкэ

ПАРИЖ, ноябриин 21. (ТАСС). Пабло Пикассо гэгшын түрэһөөр 85 жэлэй ойдо зорюулагдаһан выставкэдэ Франциин Коммунис партиин хүтэлбэриин делегаци үсэгэлдэр ороо. Париждахи Ехэ болон Бага ордонуудай залнууд соо эмхидхэгдэһэн энэ выставкэтэ ФКП-гэй Генеральна секретарь В. Роше, ФКП-гэй Политбюротой болон ЦК-гай гэшүүн П. Лоран, ФКП-гэй секретарь Лэруа болон ФКП-гэй бусад хүтэлбэрилхы ажал ябуулагшад орожо хараһан байна.

Делидэ хэлсээн болоно

ПАРИЖ, ноябриин 21. (ТАСС). Индиин премьер-министр Индира Гандитай үсэгэлдэр хэлсээ хэхэдээ, Индидэ экономическа хүгжэлтэдэнь өөрынгөө ороной туһаламжа үзүүлхээр бэлэн байһан, хоёр талын харилсаа холбоо үргэдхэхые Чехословакиин хүсэжэ байһан тухай ЧССР-эй президент Антонин Новотный мэдүүлээ. Хоёр ударидагшад уласхоорондын асуудалнуудые, тусхайлбал, Зүүн-Урда Азидахи байдалые, Вьетнамай асуудалые, Европодохи оршон байдалые мүн лэ зүбшэн хэлсээ гээд хэлсээн тухай соносхоходоо Индиин МИД-эй тусхай түлөөлэгшэ хэлэһэн байна.

Лаосой патриодууд добтолно

ХАНОЙ, ноябриин 21. (ТАСС). Лаосой арадай сүлөөрэлгын армиин сэрэгшэд баруунай үзэл баримталдаг бүлэгэй сэрэгүүдтэй Кувшинануудай нугада байлдаа хэхэдээ, октябрь һарада дайсанай 86 солдат болон офицернүүдые хүлһөөнь буултаа, нэгэ самолёт буудажа унагаагаа, ехэ хэмжээнэй сэрэгэй һомо хэрэгсэлнүүдые буляажа абаа гээд «Голос Натет-Лао» гэжэ радиогой мэдээсэлдэ үндэһэлэн ВИА агентство дамжуулна.

Энэ үе соо Муонгсай райондо, Луангпрабанг провинцида болоһон байлдаануудай үедэ Лаосой патриодууд дайсанай 65 солдат болон офицерые усадхаа, 52-ыень шархатуулаа.

Намбак райондо баруунай үзэл баримталдаг бүлэгэй сэрэгүүдэй эзэлжэ байһан газарые патриодуудай амжалтатайгаар добтолходо, дайсанай 54 солдат, офицер алуулаа, 27-иинь шархатаа, сэрэгэй һомо хэрэгсэл ехээр булян абтаһан байна.

ЭКВАДОРТО БУРУУШААЛГЫН ДЕМОНСТРАЦИНУУД БОЛОНО

ГУАЯКИЛЬ, ноябриин 21. (ТАСС). Национальна учредительнэ суглаагаар һунгагдаһан саг зуурын правительствада эсэргүү буруушаалга мэдүүлһэн демократическа конституци баталан абаха тухай эрилтэнүүдые дэмжэһэн арадай демонстрацинууд Эквадорой томо томо городуудта болоно.

Саг зуурын президент Отто Аросеменын толгойлдог партиин конституционно демократическа коалициин штаб-квартирые, Холбоото Штадуудай консульствын байшангые Гуаякильда болоһон демонстрацида хабаадагшад шулуутаар шэдээ.

Правительствада эсэргүү демонстрацинууд бүри ехэ далайсатай боложо, бүхы орон дотор дэлгэрхэ аюул тохёолдуулна. Шэнэ саг зуурын правительствада дурагүйгөөр ханлажа байһанаа студентнүүд болон профсоюзууд өөһэдынгөө нэгэдэлнүүдээр—Эквадорой университедүүдэй студентнүүдэй федерацияар. Эквадорой ажалшадай конфедерацияар дамжуулан, тэрэшэлэн либеральна парти болон бусад политическэ бүлэгүүд сэхэ мэдүүлһэн байна.

«Тохёолдоһон байдалые гуримшуулха хоёр арга бии гэбэл: саг зуурын президент Отто Аросемена тушаалһаа бууха ёһотой, юуб гэхэдэ, тэрэ хуурмагаар дуугаа үгэлгын ашаар энэ тушаалда ороһон байна. Али бүхы партинуудай түлөөлэгшэдэй хабаадалгатайгаар национальна үгеэ ойлголсолгын правительство байгуулагдаха ёһотой» гээд Арадай хүсэнүүдэй нэгэдэлэй» хүтэлбэрилэгшэ Асаад Букарам мэдүүлээ.

ТОГОДОХИ БАЙДАЛ ТУШАА

ПАРИЖ, ноябриин 21. (ТАСС). Франс Пресс агентствын корреспондентын Ломеһоо мэдээсэһэнэй ёһоор Тогын Республикада гүрэнэй урбалта болоо.

Урбалтын урда тээ үшөө юун болоһон байгааб гэхэдэ, правительствын составһаа хоёр министрэй гараһанай һүүлээр президент Грюницкий правительствые тарааһан байгаа.

КОТОНУ, ноябриин 21. (ТАСС). Орон доторхи засагые арми гартаа абаа, президент Грюницкий тушаалһаа гаргагдаа. Президент Грюницкиин мүнөө хаанашье байһаниинь мэдэгдэнэгүй гээд национальна радиогой мүнөө үглөөгүүр хэһэн дамжуулга соо соносхогдоһон байна.

ПАРИЖ, ноябриин 21. (ТАСС). Президент Грюницкиин правительствые болюулха национальна суглаае тарааха, парламентын сүлөөтэ һунгалта үнгэргэхэ, саг зуурын правительство байгуулха гээшэ гүрэнэй урбалтын зорилгонь болоно гээд Ломе городой радио соносхоо. Энээн тухай Франс Пресс агентствын корреспондент Котонуһаа дамжуулна.

Энээн тухай соносхоһон радио өөрынгөө нэрые дурдаагүй, харин нигэжэ мэдүүлээ. «Революционно хүдэлөөн» хадаа «Колониализмые зайсуулая!» Империализмые зайсуулая! Шэнэ ёһоной колониализмые усадхая! Тогын хэрэгүүдтэ хариин хамааралсалгые болюулая!» гэһэн уряатайгаар ябуулга хэнэ.

АККРА, ноябриин 21. (ТАСС). Ломеһоо абтаһан мэдээсэлнүүдэй ёһоор, Тогын ниислэлдэхи байдал эли тодо бэшэ байһаар. Президент Грюницкиин правительствые болюулха эрилтэ хэһэн Тогын арми засагаа гартаа абаа гэжэ мүнөө үглөөгүүр Ломе городой радио соносхоо.

Гэбэшье Тогын армиин зарим хуби президент Грюницкида үнэн сэхэ зандаа үлөө. Грюницкиин тушаалһаа бууха тухай эрилтэ хэһэн демонстрантнуудһаа президентын ордониие эдэ сэрэгүүд хамгаална гээд һүүлшын мэдээсэлнүүд соо хэлэгдэнэ.

Зарим мэдээнүүдэй ёһоор генеральна штабай начальнигаар зуршалуулан, президент Грюницкий болон тэрээндэ дурагүйлхэгшэдэй хоорондо хэлсээн боложо байнхай.

АККРА, ноябриин 21. (ТАСС). Мүнөөдэр президент Грюницкий Тогын радиогоор үгэ хэлэхэдээ, ороной хүн зониие намдуу түбшэн байхыень, правительственна алба хэгшэдые тушаалнуудайнгаа уялга дүүргэхыень уряалаа. Тогын арми правительствада үнэн сэхэ байһаар гээд тэрэ мэдүүлээ.

«Харюусалгагүй этэгээдүүд мүнөө үглөөгүүр радиостанцида сүмэрэн орожо, туримгүй ябадал һүжэрөөхэ зорилготой мэдүүлгэ дамжуулаа» гээд президент хэлээ.

Орон дотор гурим тогтоохо «шууд сэхэ хэмжээнүүд» абтажа байнхай гээд президент мэдүүлээ.

Интервентнүүд хохидолдо орожол байһаар

ХАНОЙ, ноябриин 21. (ТАСС). Зунай гурбан һарын—июнь, июль болон августын турша соо Урда Вьетнамай Каунгчи болон Тхыатхиен гэжэ оройдоол хоёрхон провинцида Национальна сүлөөрэлтын фронтын зэбсэгтэ хүсэнүүд, эдэ провинцинуудай хүн зон 9.000 солдат, офицерые, тэрэ тоодо 3.066 американецуудые усадхаа гээд Освобождение агентствын мэдээсэлдэ үндэһэлэн Вьетнамай информационно агентство дамжуулна.

Патриодууд 60 самолёт буудажа унагаагаа, 60 танк, 22 томо буу усадхаа, сэрэгүүдые болон сэрэгэй техникые шэрэжэ ябаһан табан поездые хүмэрюулээ, 39 хүүргэ тэһэлээ.

Революцида харша этэгээдүүдэй мэдэрэлгэ

НЬЮ-ЙОРК. (ТАСС). Кубын революцида харша этэгээдүүд США-да шэбээлжэ байдаг гэжэ мэдээжэ. Кубын химическэ комбинадые ноябриин 13-да бомбодолгые бидэнэр эмхидхэһэн байгаабди гээд революцида харша этэгээдүүд сэхэ мэдэрһэн байна. Добтолгодо хабаадаһан самолёт нюуса баазадаа бусажа ерээ гээд революцида харша нэгэдэлэй хүтэлбэрилэгшэ Орланд Бош гэгшэ Майамида мэдүүлһэн байна.

Мүн лэ энэ үдэр Сүлөөтэ арал тээшэ баһа нэгэ самолёт ниидэжэ ошоһон аад, һураггүйгөөр үгы болоо гэжэ Бош мүн лэ мэдүүлһэн байха юм.

Өөрынгөө газар дээрэ дээрмэшэдэй «нюуса баазануудые байгуулха, Кубада эсэргүү ябуулганuудые өмхидхэхэ хэрэгтэнь США-гай засагаархид һаад ушаруулнагүй гэжэ революцида харша энэ шаара шабхаруутай һайрхалта гэршэлэн баталжа үгэнэ.

ХОККЕЙ

СЕЗОНОЙ ТҮРҮҮШЫН НААДАН

Шайба сохин хоккей наадагшадые һонирхогшод жэл ерэхэ тума улам олон болоно. Тэдэнэр хоккеистнэрэй мүльһэн талмай дээрэ гаран наадахыень тэнсэлгүй ехээр хүлеэһэн байна.

Буряадай АССР-эй 25 жэлэй ойн нэрэмжэтэ стадион дээрэ үнгэрэгшэ амаралтын үдэр тэрэ нааданиинь болоо.

Дамжуулгын шанда хүртэхын түлөө найман команда тэмсээ. Тэрэнэй тоодо транспортын «Локомотив», ЛВРЗ-гэй хоёр команда, «Байгал», «Пищевик», «Молот», ВОГ-ой Бүхэроссин бүлгэмэй хоккей наадагшад оролсоо.

Эгээл түрүүн «Пищевик», «Байкал» гэһэн команданууд наадаба. Эдэ хоёр командын хоорондо болоһон тулалдаанда «Байгалайхид» (нэгэдэхи команда) булюугаар наадажа, нүгөөдүүлэйнгээ воротада ходо добтолһон байха юм. Сезоной түрүүшын шайба нааданай эхилһэнэй һүүлээрхи дүрбэдэхи минутада «Байгал» командын түлөөлэгшэ Николай Попов сохёо. Саашалаа Евгений Ирдынчеев, Александр Бутюгов, Владимир Кадочников гэгшэд нааданай тоо 8:0-до хүргэһэн байна.

Хэрбээ «Байгалай» түрүүшын команда нүгөөдэеэ хүнгэхэнөөр шүүһэн байхада, хоёрдохи командань ЛВРЗ-гэй нэгэдэхи командада 7:1 тоотойгоор илагдаһан байха юм.

Транспортын «Локомотив», «Молот» командануудай бэрхээр хоккей наадагшад мүльһэн талмай дээрэ гараа. Харагшад тэдэнэй наада һонирхоо. Эсэсэй эсэстэ транспортынхидынь нүгөөдүүлээ 2:1 тоотойгоор шүүһэн байна.

Локомотив-вагонно заводой залуушуулай команда дүлиишүүлэй (ВОГ-гой) Бүхэроссин бүлгэмэй хоккей наадагшадтай уулзаба. Тэдэнэй наадан 5:0 тоотойгоор залуушуулай командын илалтаар дүүрэһэн байха юм. Энэ команда хахад финалда транспортын хоккей наадагшадтай шангаар тулалдаһан болобошье, саашанхи наадалтадаа 2:1 тоотойгоор шүүгдэһэн байна.

Хоёрдохи хахад финалда ЛВРЗ-гэй 1-дэхи команда «Байгалай» хоккей наадагшадтай тулалдаа. Бэрхээр наададаг эдэ хоёр командын уулзалга тон һонирхолтой байба. ЛВРЗ-гэй «Локомотивай» командын спортсмен Юрий Веригин бэрхээр наадажа, коллективээ урагшань татаа. Наадаиинь тон бушуугаар үнгэрөө. «Локомотивайхидай» булюугаар наадахада, «Байгалайхид» нааданай журам эбдээд, өөрынгөө ворота руу бүмбэгээ сохюулха баатай болоһон байха юм.

Финальна нааданда транспортын «Локомотив» ЛВРЗ-гэй командатай уулзаба. Наадаиинь 0:0 тоотойгоор дүүрэһэн байна. Хоёрдохи хахадтань ЛВРЗ-гэй «Локомотивай» хамгаалагша Виталий Филиппов транспортынхидай ворота руу шайба бэрхээр сохижо, тоогоо 1:0 болгоо.

Нааданай дүүрэхэ хүрэтэр долоон минутын үлөөд байхада, транспортнигуудай вратарь нааданай гурим эбдэжэ, ялын шайба сохюулха болоһон байгаа. Тэрэнииень ЛВРЗ-гэй добтолгошо Юрий Веригин шадамараар сохижо, тоогоо 2:0 болгоһон байна. Энэ тоонь нааданай дүүрэтэр хубилгагдабагүй. Тиигэжэ ЛВРЗ-гэй команда илаа, дамжуулгын шанда хүртөө.

Хоккей наадалгын сезон нээгдээ. Саашадаа спортивна олон мүрысөөн үнгэргэгдэхэ.

Н. ИВАНОВ.

СТУДЕНТНЭРЭЙ ҮДЭШЭ

Һаяхан Буряадай багшанарай институтда студентнэрэй уласхоорондын үдэртэ зорюулагдаһан баярай үдэшэ үнгэргэгдэбэ. Тэрэниие ВЛКСМ-эй институдай комитедэй даалгабаряар хари хэлэнүүдэй факультедэй дэргэдэхи «Хани барисаанай клуб» эмхидхэһэн байгаа.

...Манай ороной союзна республикануудай болон хари гүрэнүүдэй түгүүдаар шэмэглэгдэһэн институдай актова зал соо студент залуушуул олоороо сугларанхай. Тэдэнэр студентнэрэй «Глобус» гэжэ дууе ирагуугаар татанад. Удаань городой һургуулинуудай һурагшад барабан, горнынгоо аялга доро студентнэрые халуун үгэнүүдээр амаршална.

Ендэр дээрэ 15 оюутан гаража, социализмын аха дүү оронуудай болон США-гай, Англиин, Франциин студентнэрэй ажабайдал, һуралсал тухай тус тустаа хөөрэжэ үгэнэд.

Һүүлээрнь студентнэрэй хүсөөр ехэ концерт табигдажа англи, немец, украин, ород, буряад болон дэлхэйн бусадшье хэлэнүүд дээрэ шог ёгто зүжэгүүд, шүлэг, дуунууд орой үдэшэ болотор зэдэлһэн байна.

А. БАЙХАЛОВ.
институдай ВЛКСМ-эй комитедэй секретарь.

ПРАВДА БУРЯТИИ

Мүнөөдэрэй номерто:

Нэгэдэхи хуудаһанда: «КПСС-эй Центральна Комитедтэ, СССР-эй Министрнүүдэй Советдэ» гэһэн рубрика доро «Юрэнхы эрдэмэй дунда һургуулиин хүдэлмэри саашадань һайжаруулха хэмжээнүүд тухай» гэһэн тогтоол. Улаан-Үдэдэ научно-практическа конференциин нээгдэһэн тухай мэдээсэл.

Хоёрдохи хуудаһанда: партийна организацинуудай тоосоото-һунгалтын суглаануудһаа мэдээсэл. А. Ягодинагай корреспонденци.

Гурбадахи хуудаһанда: советхитад хани барисаанай обществын делегацитай болоһон пресс-конференциһээ материал. Хилын саанаһаа мэдээсэл.

Дүрбэдэхи хуудаһанда: республикын спортивна ажабайдал.

Редактор Ц. О. ОЧИРОВ.

Манай адрес, телефонууд:

АДРЕС ОБЪЕДИНЕННОЙ РЕДАКЦИИ: гор. Улан-Удэ, улица Ленина, 35. Телефоны: редактора — 23-67, зам. редактора—38-42, зам. редактора—35-84, секретариата — 27-37, отделов: сельскохозяйственный — 47-59, 35-14, промышленный —48-89, 33-61.

Улица ЛЕНИНА, 26. Телефоны отделов: партийной жизни —40-49, идеологический — 24-74, 60-21, советского строительства и быта — 34-93, рабселькоров и писем — 25-41, 38-30, информации—34-05 и перевод—24-74.

гор. Улан-Удэ, типография управления по печати при Совете Министров Бурятской АССР.

Н02087. Зак. № 1145.